

9. DANI ICARUS HRVATSKA | 9TH ICARUS CROATIA DAYS

Heritage Beyond Borders: Cultural and Educational Practices and New Perspectives

Osijek, 13. – 15. ožujka 2024. | Osijek, 13 – 15 March 2024

Co-funded by
the European Union

CO-ORGANIZERS:

ICARUS Hrvatska

Academy of Arts and Culture in Osijek

Center for Cultural Heritage

ORGANIZATION AND PROGRAM COMMITTEE MEMBERS:

Margareta Turkalj Podmanicki, Vlatka Lemić, Jasminka Najcer Sabljak, Hrvoje Mesić, Maja Haršanji, Kristina Vinković, Luka Cveniĉ, Ivana Ćurik, Koraljka Kuzman Šlogar, Tamara Štefanac

EDITED BY:

Vlatka Lemić, Margareta Turkalj Podmanicki and Ivana Ćurik

PUBLISHED BY:

ICARUS Hrvatska, Zagreb

Electronic version available at <https://www.icarushrvatska.hr/icaruscroatiadays>

9. DANI ICARUS HRVATSKA | 9TH CROATIAN ICARUS DAYS

**„HERITAGE BEYOND
BORDERS:
CULTURAL AND
EDUCATIONAL
PRACTICES
AND NEW
PERSPECTIVES “**

Osijek, Hrvatska, 13. – 15. ožujka 2024.

Osijek, Croatia, 13 - 15 March 2024

MEĐUNARODNI ZNANSTVENO-STRUČNI SKUP

9. DANI ICARUS HRVATSKA | 9TH CROATIAN ICARUS DAYS

**„BAŠTINA BEZ GRANICA:
KULTURNE I EDUKACIJSKE PRAKSE
I NOVE PERSPEKTIVE “**

Osijek, Hrvatska, 13. – 15. ožujka 2024.

PROGRAM | PROGRAMME

**„HERITAGE BEYOND BORDERS:
CULTURAL AND EDUCATIONAL PRACTICES
AND NEW PERSPECTIVES “**

Osijek, Croatia, 13 - 15 March 2024

Venue:

Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku |
The Academy of Arts and Culture
(Osijek, Trg Svetog Trojstva 3)

SRIJEDA, 13. OŽUJKA | WEDNESDAY, 13TH MARCH

8.30 – 9.30   Registracija | Registration

9.30 – 10.00   Dobrodošlica | Welcoming words

10.00 – 11.45   Archives and Society (Moderator: Vlatka Lemić)

- Vlatka Lemić (ICARUS, HR): ICARUS retrospective – 15 years of networking archives
- Aiga Bērziņa-Kite, Anita Čerpinska (NAL, LAT): Archive as a representative of migration heritage: 3 project examples from the National Archives of Latvia
- Birgit Kibal (NAE, E): Estonian archives and digital transformation
- Emese Kún (BFL, HU): Representing architectural heritage – New conclusions regarding the thematic websites of Budapest City Archives
- Zoran Perović (DADU, HR): Arhiv Dubrovačke Republike na listi „Sjećanje svijeta“

12.00 – 13.30   Cultural Heritage & Digital Transformation (Moderator: Hrvoje Mesić)

- Nina Gostenčnik (PAM, SLO): Slovenian Virtual archival room – access to digitized records online
- Hrvoje Stančić, Arian Rajh, Željko Trbušić (FFZG, HR): Tokenizirana baština - ima li NFT budućnost u području kulture?
- Boris Herceg (FINA, HR): Izazovi digitalizacije javnoga gradiva
- Benedikt Perak (FFRI, HR): Stvaranje AI asistenata za ustanove u kulturi
- Vjekoslav Galzina (FOOZOS, HR), Igor Majdandžić (ININ, HR), Josipa Zetović (FOOZOS, HR): Razvoj platforme eBaština (eHeritage) za digitalizaciju nematerijalne kulturne baštine ININ d.o.o.

13.30 – 14.30   Stanka za ručak | Lunch break

PARALEL SESSIONS

14.30 – 15.30 WORKSHOP 1 – eHeritage Platform (Moderators: Vjekoslav Galzina, Igor Majdandžić, Josipa Zetović)

15.30 – 17.00 Topotheque Panel (Moderator: Vlatka Lemić)

- Hrvoje Mesić (AUKOS, HR): Topoteka Osijek - Tvrđa Akademije za umjetnost i kulturu u Osijeku
- Siniša Domazet (ABiH, HR): Odškrinuta škrinja - Topoteka i Arhiv Bosne i Hercegovine
- Sara Samardžić (ANS, SRB): Topoteka Almaški kraj
- Vlatka Lemić (UNIZG, HR): Topoteke Sveučilišta u Zagrebu

14.30 – 17.00 WORKSHOP 2 – Family Search Digital Reading Room
(Moderator: Thomas Hengst)

17.15 -19.30 AUKOS Movie Afternoon

(Moderators: Iris Tomić, Blanka Gigić Karl)

- Sanjar s tamburom, 2022. (Biografski igrano-dokumentarni film o Paji Kolariću, 26 min. Produkcija: 12:21 PRODUKCIJA u suradnji s AUKOS)
Osječanin Pajo Kolarić začetnik je hrvatske tamburaške glazbe, pjevač, svirač, skladatelj, tekstopisac, političar i filantrop.
- Brane Crlenjak: umjesto fotografija, kotlić, 2013. (Dokumentarni film, 56 min. Produkcija: Oksimoron; Režija: Davor Šarić; Scenarij: Helena Sablić Tomić)
Brane Crlenjak (1930. - 2014.) je poznati vukovarski kipar, slikar i medaljar.

...

ČETVRTAK, 14. OŽUJKA | THURSDAY, 14TH MARCH

PARALEL SESSIONS

9.15 – 11.00 PARALEL SESSION 1

Archives and Traces of Migration I (Moderator: Tamara Štefanac)

- Ildikó Szerényi (NAH, HU): Population exchange files used for creating ground truth

- Yuval Lubin (JJNF, I): Updates from the JNF Archive
- Dragana Katić (AV, SRB): Grci u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini 1945. – 1949.
- Ljiljana Bubnjević (AV, SRB): Presentation of the archival records on the migration of population in the territories of Bačka and Banat during the 18th and 19th century
- Tamara Štefanac (NSK, HR), Ivan Jordan (SAD): Arhivska i dokumentarna baština hrvatskih iseljenika u Los Angelesu: slučaj Hrvatske katoličke župe Sv. Ante u Los Angelesu
- Marin Sopta, Tanja Trošelj (CHIS, HR): Aktivnosti Centra za istraživanje hrvatskog iseljeničtva

9.15 – 11.00 PARALEL SESSION 1

Creative Heritage (Moderator: Maja Haršanji)

- Lana Skender (AUKOS, HR): Cultural Heritage in the Context of mLearning
- Margareta Turkalj Podmanicki (AUKOS, HR): Baština nas povezuje - multidisciplinarnost i umrežavanje kao temelj Centra za kulturnu baštinu
- Marija Gačić (HC, HR): Nove perspektive baštinskih djelatnosti kroz prvu privatnu etnološku praksu u Hrvatskoj
- Aleksandra Uzelac, Sunčana Franić (IRMO, HR): Sophia model cjelovitog vrednovanja baštinskih projekata – korak prema održivosti?
- Blanka Gigić Karl (AUKOS, HR): Implementacija kulturne baštine kroz interdisciplinarni pristup
- Davor Špoljar (MGP, HR): Mogućnosti programa Erasmus+ za baštinske ustanove i organizacije

11.30 – 13.00 PARALEL SESSION 2

Panel „Baština bez granica u programima Unije: Obzor Europa | Kreativna Europa | Građani, jednakost, prava i vrijednosti”

(Moderator: Morana Bigač Leš)

- Morana Bigač Leš (MKM, DKE – Kultura, HR): Kreativna Europa
- Sandra Begonja (AMPEU, HR): Klaster 2 – Kultura, kreativnost i uključivo društvo / Širenje sudjelovanja i jačanje Europskog istraživačkog prostora (Widening dio) Obzor Europe
- Željka Markulin (Ured za udruge VRH, HR): Program Građani, jednakost, prava i vrijednosti (CERV)

11.30 – 13.00 PARALEL SESSION 2

Archives & Community (Moderator: Mirna Sabljarić)

- Andrija Stojanović (DKSGBG, SRB): Uloga arhiva i arhivista u participativnim umjetničkim praksama na primjeru projekta „Oni žive - studentski životi kroz kontekstualne umetničke prakse“
- Tea Kantoci (CDNK, HR): Arhivi odozdo / Bottom-up Archives
- Zrinka Džoić (UNIZD, HR): Arhivi zajednice: prilika za stručnjake u AKM ustanovama
- Bálint Ternovác (BFL, HU): Usavršavanje crkvenih arhivista i mađarskih arhivista iz inozemstva u Arhivu grada Budimpešte
- Dušan Nikodijević (NBS, SRB): Obrada arhivske građe u Narodnoj biblioteci Srbije

13.00 – 14.00 Stanka za ručak | Lunch break

14.00 – 15.30 PARALEL SESSION 3

Living Heritage (Moderator: Margareta Turkalj Podmanicki)

- Dina Stober (GRAFOS, HR): Endangered Wooden Architecture Programme - Documenting chardaks along the Drava and Danube rivers in Croatia
- Sanja Đurin (IEF, HR): When business and heritage clash: Negotiating the value of Majstorska cesta on Velebit Mountain
- Mirela Ravas (MKM KOO, HR): Upis Tradicija uzgoja lipicanaca na Listu svjetske baštine čovječanstva
- Ljubica Nedić (FOOZOS, HR): Muzej Vrata Bosne - primjer dobre prakse
- Jasna Hoffmann (JUP, HR): Muzej bećarca - od ideje do realizacije

15.30 – 17.15 PARALEL SESSIONS 4

Audience Development in GLAM Surroundings (Moderator: Dario Vuger)

- Rašeljka Bilić (MKM HR): Dajući baštini digitalni život - Pripovijedanje (storytelling) za muzeje na društvenim mrežama
- Nikolina Hrust (UPZG, HR): Publika na izložbama Umjetničkog paviljona u Zagrebu – primjeri iz preddigitalnog doba i suvremene prakse
- Ines Virč (MMČ, HR): Muzej za sve
- Tatjana Brzulović Stanisavljević (UB, SRB): Uloga biblioteka u očuvanju kulturno-povijesnog nasljeđa Srbije

- Anamarija Starčević Štambuk, Mihaela Blagaić Kišiček (IEF, HR): Institutuska knjižnica: Nastavljamo i nakon 75. obljetnice!
- Marija Završki (HRT Osijek, HR): Aspekti međusektorske suradnje u upravljanju kulturnom baštinom u turizmu Slavonije i Baranje

14.00 – 17.00 PARALEL SESSIONS 3/4

ATOM WORKSHOP (Moderators: Vlatka Lemić, Tamara Štefanac)

...

Cultural Program - PARALEL ACTIVITIES

*Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek | City and University Library Osijek
(Europska avenija 24)*

17.30 – 18.30 Promocija zbornika Hrvatska izvan domovine V

*Muzej osobnih priča | Museum of Personal Stories (Trg Vatroslava
Lisinskog 1, Stara Pekara, 2. kat, ulaz iz dvorišta) – registration needed*

17.30 -18.30 Guided tour to the Museum

Slavonska Kuća, Kamilila Firingera 26

19.00 – 22.00 Večera | Diner (self-paid)

...

PETAK, 15. OŽUJAK | FRIDAY, 15TH MARCH

PARALEL SESSIONS

9.15 – 11.00 PARALEL SESSION 1

Engaging with Heritage (Moderator: Lana Skender)

- Jesenka Ričl (MSO, HR): Digitalna kutija našeg sjećanja
- Irena Miholić, Koraljka Kuzman Šlogar (IEF, HR): Tradicijska kultura u digitalnom okružju: razvoj Referentnog centra za nematerijalnu kulturu
- Petar Elez (DAVU, HR): Suradnja Državnog arhiva u Vukovaru s kulturnim, znanstvenim, odgojno–obrazovnim i vjerskim ustanovama i građanskim udrugama i društvima na području Vukovarsko–srijemske županije

- Katarina Čeliković (ZKVH, SRB): Prezentacija kulture Hrvata u Srbiji u digitalnom okruženju
- Ivana Samardžić (DCC, SRB): Razvoj Kulturne rute Vijeća Europe „Ruta rimskih careva i Dunavska vinska ruta” - projekt #RomansWineDanube
- Toni Podmanicki (AUKOS, HR): Edukacijske prakse korištenja digitalnih alata i sustava u kulturi i kreativnim industrijama

9.15 – 11.00 PARALEL SESSION 1

Archival Treasures (Moderator: Dražen Kušen)

- Agnes Telek (BFL, HU): City memories & living pasts - Updates on the latest contributions around the Budapest City Archives
- Jasenka Ferber Bogdan (ARLIKUM HAZU, HR): Digitalizacijski projekti Arhiva za likovne umjetnosti HAZU
- Edita Francišковиć (VEF, HR): Digitalizirana kulturna baština Veterinarskog fakulteta u Zagrebu
- Ivana Čurik (DAOS, HR): Skriveno blago Državnog arhiva u Osijeku: gramofonske ploče
- Elija Tauber, Sejdalija Gušić (AJZ BiH): Arhiv Židovske zajednice BiH
- Tatjana Ružić (DABJ, HR): Česi u Hrvatskoj; obitelji Dočkal i Uhlir

11.30 – 13.00 PARALEL SESSION 2

Archives and Traces of Migration II (Moderator: Tamara Štefanac)

- Ariana Novina, Tajana Vrhovec Škalamera (ALU, HR): Strani studenti na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu od 1907. do danas
- Šimun Novaković (Arhiv BiH): Periodika kao povijesni izvor o slanju bosanskohercegovačke djece na prehranu u Hrvatsku i Vojvodinu tijekom Prvoga svjetskoga rata
- Ivana Hebrang Grgić (FFZG, HR), Nives Tomašević (AUKOS, HR): Priča o Hrvatima na Novom Zelandu kroz publikacije
- Denis Njari (FFOS, HR): Novine slavonskih Mađara kao povijesni izvor
- Zlata Vasiljević (HR, SRB): “Hrvatska riječ” i digitalni mediji

11.30 – 13.00 PARALEL SESSION 2

GLAM and Digital (Moderator: Denis Detling)

- Thomas Aigner (ICARUS/TMO, A): 20 years of digitizing archives – Experiences and perspectives
- Aleksandra Uzelac, Jaka Primorac (IRMO, HR): Digital transformation and cultural policies in Europe: Croatia's perspective
- Janja Kovač (MMČ, HR): Muzeji u e-dobu
- Ivan Mravilčić (Dvor Trakošćan, HR): Oživjeli Trakošćan
- Jasmina Tunjić (Arhiv HRT, HR): Arhiv HRT-a - digitalizacija arhivskog AV gradiva snimljenog na 2" magnetnoj vrpici

13.00 – 14.00 Stanka za ručak | Lunch break

14.00 – 15.30 Heritage Research (Moderator: Katarina Žeravica)

- Snježana Barić-Šelmić (AUKOS, HR): Newaves project - Collaborative alliance for radio recovery and boost of community news media in low-density territories
- Tomislav Levak, Paula Rem (AUKOS, HR): Projekt "VerifEye - jačanje otpornosti društva na dezinformacije": ciljevi i aktivnosti
- Snježana Schuster (ZV, HR): Heritage without borders: research and educational practices for new perspectives in physiotherapy
- Sonja Elez (GV, HR): Scenariji poučavanja – nove edukacijske prakse i nastavne metode uz primjenu digitalnih alata i baštinskih sadržaja
- Jasna Šulentić Begić (AUKOS, HR): Music teaching and extracurricular music activities serve as a starting point for aesthetic education and cultural heritage preservation

15.30 – 16.00 Zatvaranje skupa, diskusija i najave | Closing Session Round Table and Announcements

16.15 – 18.00 Tvrđa (Old City) sightseeing (guided tour)

SOCIAL PROGRAM (Wednesday – Friday)

Conference participants are offered free entrance for the museums:

- Muzej Slavonije (Trg Svetog Trojstva 6)
- Muzej likovnih umjetnosti (Europska avenija 9)
- Arheološki muzej (Trg Svetog Trojstva 2)

MEĐUNARODNI ZNANSTVENO-STRUČNI SKUP

9. DANI ICARUS HRVATSKA | 9TH CROATIAN ICARUS DAYS

**„BAŠTINA BEZ GRANICA:
KULTURNE I EDUKACIJSKE PRAKSE
I NOVE PERSPEKTIVE “**

Osijek, Hrvatska, 13. – 15. ožujka 2024.

KNJIGA SAŽETAKA | BOOK OF ABSTRACTS

**„HERITAGE BEYOND BORDERS:
CULTURAL AND EDUCATIONAL PRACTICES
AND NEW PERSPECTIVES “**

Osijek, Croatia, 13 - 15 March 2024

Vlatka Lemić (ICARUS / ICARUS Hrvatska, Hrvatska)¹

ICARUS RETROSPECTIVE – 15 YEARS OF NETWORKING ARCHIVES

ICARUS (International Centre for Archival Research) supports archives and related institutions in rising to the challenges of the digital era. With more than 185 members from 35 European countries, the United States and Canada, ranging from various types of archives, libraries, museums, academic institutions, and professional associations to IT sector, the ICARUS community adds to and creates value for already existing activities, and links networks to help archival and scientific institutions join forces.

Founded in 2008 and celebrated its 15 anniversaries in 2023. ICARUS association is focused on cooperation with professional network and complementary initiatives, what in practice means that ICARUS is active member of ICA and APEF, one of the founders of TMO and partner of Europeana, Eurbica and many other organizations.

ICARUS activities are supported through ICARUS4all' association, ICARUS Croatia, founded in 2016 as first national ICARUS network, ICARUS Italia, and other partners. ICARUS Croatia actively participates in many Creative Europe (co:op, CREARCH, THEY: LIVE, AToM, E-Routes) and Erasmus+ (WAAT, BDC) projects and cooperates with DARIAH, AERI, ICA and various cultural and academic institutions and platforms.

---

¹ Contact: info.icarushr@gmail.com

Aiga Bērziņa-Kite, Anita Čerpinska (National Archives of Latvia, Latvia)²

ARCHIVE AS A REPRESENTATIVE OF MIGRATION HERITAGE: 3 PROJECT EXAMPLES FROM THE NATIONAL ARCHIVES OF LATVIA

Paper will discuss three different projects which reflect use of migration heritage from National Archives of Latvia (NAL). Through those examples authors will represent different approaches how archival documents can be interpreted and represented on questions regarding migration and international relationships. First is the exhibition "The Duchy of Kurzeme and Zemgale and the Grand Duchy of Lithuania (1561-1795)" that was created at the Šauli (Lithuania) Museum "Aušra" in cooperation with the Latvian National History Museum and NAL. The purpose of the exhibition is to introduce the mutual contact points of the history of the Duchy of Courland and the Grand Duchy of Lithuania and the traces left by both countries in the cultural and historical environment. Second, live map: "Taken away. The unforgotten." Is developed by SIA "Jāņa sēta" which is based on the list of deported Latvian residents in 1941. – 1953. created by NAL. It shows some of the darkest pages from Latvian history regarding Soviet repressions and is an important part of nowadays social memory. Third is "Identifying and promoting the preservation of Latvian diaspora archives", long-term project that represents not only history and heritage of different migration waves from Latvia and formation of diaspora, but also efforts to recognize Latvian culture abroad.

---

² Contact: aiga.berzina-kite@arhivi.gov.lv

Birgit Kibal (National Archives of Estonia, Estonia)³

ESTONIAN ARCHIVES AND DIGITAL TRANSFORMATION

The presentation gives an overview about the past and current actions of the National Archives of Estonia making all our collections accessible online during the last 30 years. Here is the story about the archival descriptions of more than 11 million files or archival records (incl. the sources of several other institutions), as well as the digitized records being in use online since 2005. In addition, the presentation enlightens the last 5 years and coming 2 years of new projects for digitizing our sources. The state-run memory institutions in Estonia have a total of more than 900 million heritage objects of significance for Estonian culture. Before 2018, only about a tenth of them had been digitized. The Ministry of Culture prepared an action plan for the digitization of cultural heritage in 2018–2023 to make one third of the cultural heritage digitally accessible by 2023 and to upgrade the infrastructure for storing information. The action plan largely focused on the heritage from 1900 to 1940: documents, publications, photographs, films and objects. I'm going to focus on the examples of the digitized heritage preserved at the National Archives of Estonia, incl. the records of parish governments from late 19th century up to 1917 (lists of welfare, taxation and military servants, a massive number of correspondence files with statistical data and descriptions about the commune schools, health care, military service, assistance of poor individuals, arranging censuses etc.), the lists of farmsteads in 1920–1940, and the archive of the University of Tartu in 1918–1944 (incl. the personal files of students and academics). Also, some examples of records being digitized during 2024 and 2025 will be presented, i.e. the land registry records, the archives of scientific and culture institutions from the Soviet period, and the video recordings of the Parliament up to 2012.

---

³ Contact: birgit.kibal@ra.ee

Emese Kún (Budapest City Archives, Hungary)⁴

REPRESENTING ARCHITECTURAL HERITAGE – NEW CONCLUSIONS REGARDING THE THEMATIC WEBSITES OF BUDAPEST CITY ARCHIVES

Over the last decade, Budapest City Archives has built a successful method in digitizing and sharing archival heritage with a broad audience online. Our thematic websites offer easily accessible platforms with professionally reliable content (the latest is Béla Lajta Virtual Archives among many others). They serve as databases and simultaneously, they are dedicated to make parts of our archival collection available for both experts and the non-professional public. They collect, present and describe archival documents, most of them concentrate on the life, work and legacy of architects. However, these well-structured and popular online databases took a long-time practice to develop.

In 2019, Budapest City Archives articulated the need to update an existing interface. Our team has been confronted with several challenges during the execution of the planned project. After finishing and publishing the „digital archives” collection, we immediately started working to form an efficient workflow and toolset for a more elaborate version. Although the results were colourful, functional and effective in representing the oeuvre of a creative individual, many functions became unavailable, the customer support was unreliable. We found that, as a matter of fact, we lack the vocabulary to find the common denominator between our ideas and the technical possibilities. Moreover, the technical team was not familiar with the expectations and perspective of an institution working with archival material, more specifically with artistic products, respectively architectural plans

---

⁴ Contact: kune@bparchiv.hu

buildings as artworks. The process of collecting, arranging, restoring, digitizing and publishing a group of archival documents is not as evident as it seems to be.

Several questions we managed to answer and a few remained, open for international discussion. The multi-layered platforms we endeavoured to create integrate a various range of sources, which does not always overlap with the physical anatomy of the material. We had to define a flexible data structure in which manifold types of documents and artistic products can be presented. The datasheets and datasets of our current websites allow us now e.g. the sorting of documents by geocoding and georeferencing (based on address and lot numbers).

We drew the route of the material from a private collection to the depository of the archives, then to the restoration team and the digitization. Just after these steps comes the actual phase of adding data and publication. How can we make these processes more efficient and automatized? Which concepts and functions do we have to sacrifice in order to make the website operational?

In my presentation, I attempt to outline the ideal circumstances for a fruitful collaboration between an archival collection, and the developers. At the same time, we would like to introduce the concept and workflow of representing a unique and interesting heritage. The private collection of the 20th century architect, István Medgyaszay, beyond the documental and historic importance, represents a great artistic and creative value. Therefore, the private collection now in the care of a public institution can serve as an actual case study for bigger and international projects.

Zoran Perović (Državni arhiv u Dubrovniku, Hrvatska)⁵

ARHIVSKI FONDOVI DUBROVAČKE REPUBLIKE (1022. – 1808.) UPISANI U UNESCO-OV REGISTAR „SJEĆANJE SVIJETA“

„Sjećanje svijeta“ jedan je od vrijednih UNESCO-ovih programa koji ima za cilj skrbiti o svjetskoj baštini, učiniti je dostupnijom široj javnosti, te doprinijeti rastu svijesti o njezinoj sveopćoj vrijednosti. A što je to iz Državnog arhiva u Dubrovniku zapravo upisano u taj Registar? Upisan je cjelokupan Arhiv jedne države. Tu se radi o 73 arhivska fonda i zbirke vremenskog raspona od početka 11. do početka 19. stoljeća, nešto manje od 500 dužnih metara gradiva. Upravo to gradivo naš Arhiv čini jednim od najbogatijih arhiva na Mediteranu i u Europi, te predstavlja jedan od najvrjednijih dijelova hrvatske arhivske, ali i spomeničke baštine uopće. Gradivo tzv. Arhiva Republike značajno je za proučavanje prije svega povijesti dubrovačke općine, potom Dubrovačke Republike, kao integralnog dijela povijesti hrvatskog naroda. Budući da je Dubrovačka Republika svojim političkim, trgovačkim, pomorskim, gospodarskim i kulturnim vezama bila živo povezana sa mnogim zemljama i vladarima, kako na prostorima Jadranskog mora i Mediterana, tako i sa bližim i daljim zaleđem, to je gradivo Dubrovačkog arhiva iznimno značajno za proučavanje povijesti mnogih zemalja Balkana, Sredozemlja Levanta, ali i šireg europskog prostora. Mikropovijest, povijest svakodnevice, genealogija, gospodarska i ekonomska povijest, povijest umjetnosti, povijest jezika i književnosti, ali i brojne druge znanosti kao što su lingvistika, medicina, filozofija, diplomacija i mnoge druge, nalaze u dokumentima iz Državnog arhiva u Dubrovniku obilje materijala za proučavanje. Stoga smo neizmjereno radosni činjenicom da su arhivski fondovi Dubrovačke Republike uvršteni u Registar „Sjećanje svijeta“, čime je njihov značaj i vrijednost prepoznat ne samo na domaćem, niti samo na regionalnom, nego i na svjetskom nivou.

---

⁵ Kontakt: zoran.perovic@dad.hr

Nina Gostenčnik (Pokrajinski arhiv Maribor, Slovenia)⁶

SLOVENSKA VIRTUALNA ARHIVSKA ČITAONICA – DOSTUPNOST ARHIVSKOGA GRADIVA NA INTERNETU

SLOVENIAN VIRTUAL ARCHIVAL ROOM – ACCESS TO DIGITIZED RECORDS ONLINE

The author will present the functioning of the Slovenian Virtual archival room, which acts as an access point for users of archives. The Virtual Archival Reading Room is one of the main solutions developed within the project of establishing the Slovenian public electronic archives or short e-ARH.si project (2016-2020/2021). It provides access to information about archival holdings of all Slovenian state archives and, in some cases, also access to digitized archival holdings.

Info:

<https://vac.sjas.gov.si/vac>

---

⁶ Kontakt: nina.gostencnik@pokarh-mb.si

Hrvoje Stančić, Arian Rajh, Željko Trbušić (Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska)⁷

TOKENIZIRANA BAŠTINA – IMA LI NFT BUDUĆNOST U PODRUČJU KULTURE?

Autori ovim radom predstavljaju projekt „Primjena tehnologije ulančanih blokova u baštinskom okruženju”. U središtu pozornosti bavljenja tehnologijom ulančanih blokova (engl. blockchain) u području kulture jesu nezamjenjivi tokeni (engl. non-fungible tokens, NFT), koji se koriste kao sredstva upravljanja kulturnim artefaktima ili popratnim i promotivnim materijalima baštinskih ustanova. Uz Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu na projektu sudjeluju partnerske institucije Državni arhiv u Zagrebu, Muzej suvremene umjetnosti i Tehnički muzej Nikola Tesla.

Projekt kreće u svoju treću godinu istraživačkih aktivnosti. U prvoj godini je bila izrađena mrežna stranica projekta na hrvatskom i engleskom, analizirana literatura koja se bavila temama projekta, educirani su suradnici i vanjski suradnici na projektu. Krenulo se i u stvaranje NFT-a na temelju elemenata kulturne baštine. Tako su odabrani portreti iznimnih, no manje poznatih, javnih osoba iz fundusa Državnog arhiva u Zagrebu koji su digitalizirani i tokenizirani. Projektni profil na kojem se oni nalaze otvoren je na platformi OpenSea na kojoj je formirana zbirka NFT-a. Na temelju rezultata istraživanja objavljeno je nekoliko članaka. U drugoj godini projekta, uz aktivnosti analize literature, ažuriranja mrežne stranice projekta i objave radova, provedeno je terensko istraživanje u Linzu na kojem su prikupljena vrijedna iskustva o konceptualizaciji i postavljanju NFT izložbe u Metaverseu. U dosadašnjem dijelu istraživanja propitivani su i financijski aspekti takvih aktivnosti; kako pravno ispravno baštinska institucija može kupiti kriptovalutu, kako porezno ispravno

---

⁷ Kontakti: hstancic@ffzg.unizg.hr, arajh@ffzg.unizg.hr, ztrbusic@ffzg.unizg.hr

može prijaviti porez na zaradu od prodanih NFT-eva, kako otkupiti umjetnička djela realizirana kao NFT i izložiti ih, kako procijeniti vrijednost takve suvremene umjetnosti i sl. Na temelju tih iskustava održana je prva u nizu radionica o primjeni NFT-a za djelatnike partnerskih ustanova i drugih zainteresiranih djelatnika baštinskih institucija.

U trećoj godini projekta autori, koji su ujedno i dio suradničkog tima na projektu, nastavljaju istraživati primjene tehnologije ulančanih blokova u području kulturne baštine. Cilj ove treće faze projekta jest izrada niza preporuka i smjernica za korištenje digitalnih artefakata kao nezamjenjivih tokena na platformi ulančanih blokova koji će biti namijenjen arhivima, knjižnicama, muzejima, galerijama i drugim zainteresiranim institucijama ili pojedincima. Kao i prethodne, i ova projektna faza sadrži kako istraživačku tako i edukacijsku komponentu. Istraživačka komponenta uključuje izradu dviju studija slučaja. Tako će se istraživati prakse oblikovanja i upravljanja muzejskom zbirkom NFT-ova u Centru Pompidou te prakse komunikacije novih umjetničkih oblika publici kroz planiranje postavljanja NFT izložbi (napose problematika digitalne forme) u Muzeju d'Orsay. Dubinska analiza služit će razjašnjavanju pozitivnih i negativnih aspekata upotrebe tehnologije ulančanih blokova u području kulturne baštine, mogućih izazova, ali i prilika. Edukacijska komponenta s jedne strane uključuje produbljivanje znanja i ekspertize članova istraživačkog tima te ima za cilj osnaživanje članova tima dok s druge strane predviđa prijenos stečenih znanja dalje prema struci. Ovaj dio projekta važan je temelj za naknadno strateško planiranje novih faza istraživanja i pozicioniranja u ovoj specifičnoj znanstveno-istraživačkoj temi.

Boris Herceg (Financijska agencija, Hrvatska)⁸

IZAZOVI DIGITALIZACIJE JAVNOG GRADIVA

Javno gradivo predstavlja sadržaj koji je, osim što predstavlja kulturnu baštinu, dugoročno zanimljiv istraživačima, kao i zainteresiranim dionicima koji imaju potrebu ili interes rekonstruirati događaje iz prošlosti. Da bi gradivo bilo lakše dostupno jedan od modela ponude sadržaja je svakako pretvorba gradiva iz analognog u digitalni oblik kroz postupak digitalizacije. U izlaganju će biti komunicirano stanje trendova u svijetu informacijskog doba. Sama problematika digitalizacijskog okruženja i infrastrukture postavlja određene izazove i ciljeve, koji će kroz interakciju biti raspravljeni sa sudionicima konferencije.

---

⁸ Kontakt: boris.herceg@fina.hr

Benedikt Perak (Filozofski fakultet, Sveučilište u Rijeci, Hrvatska)⁹

STVARANJE AI ASISTENATA ZA USTANOVE U KULTURI

Predavanje je usmjereno na razmatranje uloge i potencijala velikih jezičnih modela u službi kulturnih institucija. Središnji fokus predavanja jest istraživanje kako napredne tehnologije umjetne inteligencije (AI), posebno veliki jezični modeli, mogu biti implementirane kako bi se unaprijedila interakcija s posjetiteljima te optimizirali operativni procesi unutar ustanova u kulturi.

Razmotriti će se metodološki pristup razvoju AI asistenata, od početne faze konceptualizacije do konačne implementacije, s posebnim naglaskom na analizu potreba korisnika, oblikovanje sučelja za interakciju i integraciju s digitalnom infrastrukturom kulturnih ustanova. Jedno od ključnih etičkih pitanja koje će biti adresirano odnosi se na primjenu AI tehnologija u kulturi, s posebnim osvrtom na aspekte transparentnosti, zaštite privatnosti i sigurnosti podataka.

Kao primjer iz prakse, bit će predstavljen „AI Zvane“, inovativni AI asistent razvijen za ustanovu Ivan Matetić Ronjgov. Ovaj primjer ilustrira kako veliki jezični modeli mogu biti specifično prilagođeni kako bi se obogatio kulturni doživljaj posjetitelja, omogućujući interaktivno istraživanje bogate glazbene baštine kroz personalizirane preporuke i edukativne sadržaje.

---

⁹ Kontakt: bperak@uniri.hr

Vjekoslav Galzina (Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti u Osijeku / Kineziološki fakultet u Osijeku, Sveučilište J. J. Strossmayera, Hrvatska), **Igor Majdandžić** (ININ Informatički inženjering d.o.o., Hrvatska), **Josipa Zetović** (Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti u Osijeku, Sveučilište J. J. Strossmayera, Hrvatska)¹⁰

RAZVOJ PLATFORME EBAŠTINA (EHERITAGE) ZA DIGITALIZACIJU NEMATERIJALNE KULTURNE BAŠTINE ININ D.O.O.

Razvoj platforme eBaština (eng. eHeritage) ostvaren je kao dio zadatka uspostavljanja Centra za nematerijalnu kulturnu baštinu Slavonije, Baranje i Zapadnog Srijema u sklopu obnove prostora spomenika nulte kategorije, Tvrdava Brod. Ova platforma predstavlja primjer uspješne suradnje gradske samouprave Slavanskog Broda, Centar za istraživanje nematerijalne kulturne baštine Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i tvrtke ININ Informatički inženjering d.o.o. iz Slavanskog Broda.

Očuvanje nematerijalne kulturne baštine je istaknut problem globalno, a posebno lokalno, gledano na stanje koje promatramo u Slavoniji, Baranji i Zapadnom Srijemu. Ciljane skupine podatka koje je potrebno sačuvati su: zvučni zapisi arhaičnih i ugroženih govora, video zapisi baštine, prostorni zapisi baštinskih artefakata, te naglašeno rukom pisani sačuvani zapisi. Naglasak ovog aplikativnog rješenja je primjena originalno razvijenog modela umjetne inteligencije za digitalizaciju i transkripciju rukom pisanih zapisa (krasopisa/rukopisa) pisanih na hrvatskom jeziku u periodu kraj 19. početak 20. stoljeća iz područja Slavonije. Praktična primjena ovog pristupa omogućava prividnu trenutačnu čitljivost i slabije očuvanih zapisa s minimalnim gubicima podataka. Prilagodljivu izvedbu aplikacije je moguće koristiti na

---

¹⁰ Kontakti: vjekoslav.galzina@gmail.com , imajdandzic@inin.hr

prijenosnim računalima, a primarno zbog praktičnosti i mobilnosti na pametnim telefonima (za terensko prikupljanje podataka). Osim ovih glavnih ciljanih multimodalnih funkcionalnosti aplikacija ima i pomoćne funkcionalnosti kao što su sigurni i administrirani pristup platformi, raspoređivanje poslova i zadataka, geolokacijski podaci, upravljanje dokumentima i svim prikupljenim podacima. Operativno su se aplikacija i platforma pokazale korisnički orijentiranim uz potvrdu navedenih funkcionalnosti. Cilj je vremenom prikupljati raspoložive baštinske sadržaje, očuvati ih te ponuditi zainteresiranoj stručnoj i općoj javnosti.

RADIONICA / WORKSHOP

EBAŠTINA (EHERITAGE) – PRIMJENA PLATFORME ZA DIGITALIZACIJU NEMATERIJALNE KULTURNE BAŠTINE

Eksperti tvrtke ININ d.o.o. iz Slavonskog Broda će polaznicima demonstrirati rad na platformi eBaština od polazne instalacije, radnih parametara i terenskog rad, administriranje, izrada rasporeda i definiranja projekta, raspoređivanja poslova i zadataka, geolokacijski zapis, upravljanje dokumentima. Prikupljanje podataka: audio (funkcije digitalnog diktafona), audio/video, prostornih zapisi, automatska digitalizacija rukom pisanih zapisa i njihova transkripcija korištenjem umjetne inteligencije.

Vlatka Lemić (Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska)¹¹

DIGITALNA SURADNIČKA PLATFORMA TOPOTEKA

Topoteka je nastala u okviru EU projekta Kreativna Europa co:op – Community as Opportunity (2014-2018) kao alat za stvaranje mrežnih arhiva lokalne povijesti i/ili teme, poticanje čuvanja i istraživanja zavičajne povijesti i promociju kulturne baštine. Ovaj je međunarodni projekt okupio više od 70 partnera pod vodstvom ICARUS konzorcija oko ideje izgradnje kreativne mreže arhiva i korisnika kroz aktivno povezivanje stvaratelja arhivskoga gradiva s ustanovama koje ga čuvaju, odnosno baštinskih ustanova sa zajednicama u kojima djeluju. U tu je svrhu razvijena digitalna platforma Topoteka koja omogućuje jednostavnu digitalizaciju i objavljivanje raznovrsnih povijesnih izvora (fotografija, dokumenata, tiskovina, AV zapisa) te korištenje interaktivnih IT alata za njihovo opisivanje, predstavljanje i pretraživanje. Do sada je diljem Europe izgrađeno više od 430 javnih i privatnih Topoteka virtualnih zbirki (u Austriji, Crnoj Gori, Bosni i Hercegovini, Češkoj, Hrvatskoj, Mađarskoj, Njemačkoj, Italiji, Estoniji, Finskoj, Rumunjskoj, Sloveniji, Srbiji, Švedskoj, Švicarskoj i Španjolskoj). U Hrvatskoj je aktivno više od 30 Topoteka (Vukovar, Ilok, Bjelovar, Rijeka, Dolina Neretve i dr.) u čiji su rad aktivno uključene različite akademske, kulturne i obrazovne ustanove.

Info:

<https://www.topothek.at/en/our-topotheques/>

---

¹¹ Kontakt: vlemic@unizg.hr

Hrvoje Mesić (Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku, Sveučilište J. J. Strossmayera, Hrvatska)¹²

TOPOTEKA OSIJEK - TVRĐA AKADEMIJE ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU

Topoteka o osječkoj Tvrđi nastala je na temelju znanstvene monografije *U osječkom Nutarnjem gradu*, autorice prof. dr. sc. Helene Sablić Tomić, dekanice Akademije za umjetnost i kulturu u Osijeku, objavljene 2017. godine u izdanju Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti Zavoda za znanstveni i umjetnički rad u Osijeku. Ova virtualna zbirka nastala je interakcijom s lokalnim ustanovama, udrugama, zajednicom i autoricom monografije o osječkoj Tvrđi, s namjerom populariziranja, zaštite i javnog predstavljanja njezina istraživanja Nutarnjeg grada. U daljnjem postupku digitalne konvergencije koristit će se arhivsko gradivo – fotografije, zapisi, arhivske snimke koje označavaju grad kao dokument. Na taj način znanstvena studija o osječkom Nutarnjem gradu pridonosi zajedničkoj izgradnji digitalne europske baštine i povijesti.

Info:

<https://osijek-tvrđja.topoteka.net/>

---

¹² Kontakt: hrvoje.mesic35@gmail.com

Sara Samardžić (Historical Archives of the City of Novi Sad, Serbia)¹³

TOPOTHEQUE ALMAŠKI KRAJ

Almaški kraj is a part of Novi Sad, located in the vicinity of the city center. In 2019, it was declared a protected spatial cultural-historical entity.

Topotheque Almaški kraj was launched in 2019 as a contribution to the promotion of this part of the city. It primarily contains archival documents and maps from various periods of the city's development. Also, an important part of the Topotheque are audio and video materials about life and customs in this part of the city, various photos, as well as activities of the Citizens' Association "Almašani".

Info:

<https://almaskikraj.topoteka.net/>

---

¹³ Contact: sara.samardi@yahoo.com

Siniša Domazet (Arhiv Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina)¹⁴

ODŠKRINUTA ŠKRINJA - TOPOTEKA I ARHIV BOSNE I HERCEGOVINE

Arhiv Bosne i Hercegovine i pored svoje otvorenosti istraživačima i pristupačnosti fondova, bio je na neki način vidljiv samo uskom krugu povjesničara i ponekom individualcu, koji je silom prilika morao potražiti "neke papire". To bi se, između ostalog, moglo pripisati tradicionalnom pasivnom pristupu široj javnosti koji je rezultirao nedovoljnim publicitetom i odsustvu u popularnim medijima. Prilikom prosvjeda 2014. godine kada je zapaljena zgrada Predsjedništva, vrlo je moguće da nitko od prosvjednika nije ni znao da je Arhiv u prizemlju.

Novo vrijeme donijelo je i nove trendove i prepoznato je da Arhivi moraju izaći iz okvira svojih depoa, čitaonica, pa i usko stručnih Savjetovanja. Sveprisutnost interneta omogućila je da arhivsko gradivo bude na klik ili dva od najudaljenijeg doma i svaki kvalitetan alat koji bi u tome pomogao je dobrodošao. Taj alat je i Topoteka, a Arhiv kao jedan od njenih najmlađih korisnika, ima priliku da pokaže kakvo vizualno i povijesno bogatstvo čuva u svojim depoima.

---

¹⁴ Kontakt: domazetsinisa@yahoo.com

Vlatka Lemić (Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska)¹⁵

TOPOTEKE SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Svoju 350. obljetnicu Sveučilište u Zagrebu obilježilo je brojnim aktivnostima vezanima uz predstavljanje svoje bogate povijesne i kulturne baštine, uključujući i pokretanje virtualne arhivske zbirke na digitalnoj suradničkoj platformi Topoteka. U Topoteci Sveučilišta u Zagrebu javnosti su dostupni različiti arhivski izvori vezani uz povijest, razvoj i organizacijske mijene i aktivnosti Sveučilišta, a koji se danas čuvaju u raznovrsnim javnim, privatnim lokalnim i specijaliziranim zbirkama. Uz pojedine zapise dostupne su i tematske izložbe i priče (primjerice Potres 2020, Kvestura Sveučilišta i dr.), a ovaj je virtualni arhiv otvoren svima zainteresiranima za suradnju u prikupljanju i objavi novih zapisa.

Digitalna zbirka fotografske građe, intervjua, plakata, dokumenata i drugih zapisa koja dokumentira život studenata u Zagrebu nastala je u okviru projekta Kreativne Europe THEY: LIVE - Student lives revealed through context-based art practices (2020-2023) posvećenom dokumentiranju studentskog života od kraja Drugog svjetskog rata do danas. U zbirci je dostupno gradivo iz Arhiva Sveučilišta u Zagrebu, arhivskih zbirki sastavnica i različitih studentskih udruga te privatnih zbirki i bivših i sadašnjih studenata.

Info:

<https://unizg.topoteka.net>

<https://they-live-zagreb.topoteka.net/>

---

¹⁵ Kontakt: vlemic@unizg.hr

Thomas Hengst (Family Search, USA)¹⁶

FAMILY SEARCH DIGITAL READING ROOM WORKSHOP

Family Search is dedicated to preserving important family records and making them freely accessible online. This work comprises many activities (research, digitization, and indexation projects) that involve collaborations with more than 10 000 organizations in over 100 countries, resulting with various services for archives, societies, academic institutions and users around the globe.

The Digital Reading Room (DRR) is an application intended to replace old technologies in traditional reading rooms, such as microfilm readers and direct handling of the source material. It allows users and record custodians to browse and see in a single location their entire collection with an easy-to-use interface and sensible number of features out-of-the box. For more advanced needs, it also provides a sensible number of options for customization. The development of the DRR started in 2014, and now it has been installed in more than 300 locations in Europe, and much more in other parts of the world.

Digital Reading Room workshop will provide participants opportunity to learn how to install and use this tool, they get the installation files and instructions, as well as practical guidelines and tips about genealogy research.

Info:

<https://drr.familysearch.org/>

---

¹⁶ Contact: thomas.hengst@familysearch.org

Ildikó Szerényi (National Archives of Hungary, Hungary)¹⁷

POPULATION EXCHANGE FILES USED FOR CREATING GROUND TRUTH

The National Archives of Hungary's latest crowdsourcing project is an innovative endeavour that brings together 20 dedicated volunteers to create ground truth for the automatic recognition of personal card files related to the Czechoslovak-Hungarian population exchange. Yugoslavia, to a lesser extent, has also been involved in a similar process.

The presentation will show the interface, operation and features of the Annotation application developed by the Hungarian National Archives in 2023, which can be considered as an alternative to the well-known Transkribus. The experience gained from its use so far will also be shared.

This project sheds light on the profound personal and communal traumas experienced during and after World War 2., particularly the forced migration of individuals based on their nationality. The 1946 interstate agreement led to the life-changing resettlement of thousands in the Hungarian and Slovak populations. The compensation procedures that began in the 1960s provide insight into the everyday lives of individuals, not only through the traumatic events but also through the property left behind.

---

¹⁷ Contact: szerenyi.ildiko@mnl.gov.hu

Yuval Lubin (Jewish National Fund, Israel)¹⁸

UPDATES FROM THE JNF ARCHIVE

The Jewish National Fund (JNF) is one of the four National Institutions of the state of Israel- organizations established before the founding of the state and acting for the benefit of the Zionist cause. This paper will begin by giving a short overview of the JNF's activities in afforestation and land development. It will then explain the structure of its archive because of the organization's activities, history, and corporate structure.

The paper will then go on to detail the current projects underway at the archive: cataloguing, preservation, new collections, and research being conducted at the archive.

The paper will present the progress made in the cataloguing efforts at the historical archive. It will explain the methods of cataloguing being employed and the information that is extracted from files with archival work. It will also present the preservation projects underway at the historical archive. It will then showcase the new archival divisions currently being erected at the archive; the map collection being developed, and the Historical Safe Collection recently discovered. Finally, the paper will give an overview of the recent types of research most prominent in the historical archive, following the events in Israel since the attack on October 7th. It will explain the new interest in afforestation of the south of Israel and give examples of the type of new information discovered through archival research as a result.

---

¹⁸ Contact: yuvallubin12@gmail.com

Dragana Katić (Arhiv Vojvodine, Srbija)¹⁹

GRCI U AUTONOMNOJ POKRAJINI VOJVODINI 1945. – 1949.

Grčka zajednica u AP Vojvodini nastala je kao posljedica poraza revolucionarne armije u građanskom ratu (1945. – 1949.). Prve izbjeglice stigle su u FNR Jugoslaviju na samom početku rata, a jedno od najpoznatijih i najkontroverznijih središta njihovog okupljanja i života bilo je vojvođansko selo Buljkes, koje je u jednom trenutku postalo gotovo država u državi (autonomna uprava, tisak vlastitog novca i sl.). Sukob između jugoslovenskih i sovjetskih komunista odrazio se i na grčku zajednicu, koja je većinom podržala stav KP Grčke i stala na stranu Moskve, što je dovelo do raspada ove specifične grčke komune i odlaska gotovo svih njezinih članova u druge socijalističke zemlje. Arhiv Vojvodine je u svibnju 2023. organizirao izložbu arhivskih dokumenata, praćenu dokumentarnim filmom, svjedočanstvom još uvek živih nekadašnjih stanovnika i njihovih potomaka, koji su snimili autori izložbe.

---

¹⁹ Kontakt: dragana.c@arhivvojvodine.org.rs

Ljiljana Bubnjević, Zagorka Avakumović (Arhiv Vojvodine, Srbija)²⁰

PRESENTATION OF THE ARCHIVAL RECORDS ON THE MIGRATION OF POPULATION IN THE TERRITORIES OF BAČKA AND BANAT DURING THE 18TH AND 19TH CENTURY

Since ancient times, the territories of Bačka and Banat were areas of large-scale migrations. Those migration waves occurred throughout history and in all directions, from east to west, from west to east, from north to south, from south to north, thus changing the demographics of this area. That is how, during the 18th century and later, Germans, Hungarians, Slovaks, Croats, Romanians, Rusyns, Jews, Aromanians, Roma and other people arrived, in several waves of planned colonization, to the territory of the present-day Vojvodina (the historical counties of Bačka, Tamiš and Torontal). Following these, Vojvodina became one of the most ethnically diverse regions in Europe. In time, settlers from the less numerous ethnic groups, such as Italians, French and Spanish merged with the local populace.

The Archives of Vojvodina in Novi Sad stores numerous fonds, including county fonds from the 18th and 19th centuries, the period of particular significance for study and research of migrations. Among these, the archival fonds of the Bačka-Bodrog County (1699 – 1849; F.2), Torontal County (1779 – 1849; F.11) and Tamiš County (1779 – 1849; F.10) are, in terms of their size, content and importance, exceptional and are categorized as a cultural property of exceptional importance. The counties were part of the civil authorities, they were a form of local self-government, and they were the basic administrative territorial units of Hungary that governed every-day life at the time. The documents that were created as a result of activities of the counties' administrations, which are located in the county fonds, represent testimonies from all

---

²⁰ Contact: ljiljana.radovac@gmail.com

walks of life. In the county fonds we find, among other things: orders by rulers and central governmental bodies; letters from all kinds of state authorities, counties, and military commanders; reports by local authorities; different kinds of requests and complaints by the people; privileges for outdoor fairs; diplomas of aristocrats; writings that deal with military, ecclesiastical and educational issues; all sorts of judicial documents; financial documentation, etc.

Historical county fonds consists of the material written mostly in Latin, with significant parts written in Hungarian and German, while Serbian, Romanian, Old Church Slavonic, and Italian featured to a lesser degree. Activities of the county administrations came to an end after the 1848/49 Revolution. After Bach's absolutism in 1861, the counties continued their existence in a different form and in new sociopolitical circumstances until their final dissolution after the First World War.

Tamara Štefanac (Nacionalna i sveučilišnja knjižnica u Zagrebu, Hrvatska), **Ivan Jordan** (St. Anthony Croatian Catholic Church - Los Angeles, SAD)²¹

ARHIVSKA I DOKUMENTARNA BAŠTINA HRVATSKIH ISELJENIKA U LOS ANGELESU: SLUČAJ HRVATSKE KATOLIČKE ŽUPE SV. ANTE U LOS ANGELESU

Izlaganje donosi osvrt na rezultate istraživanja arhivske i dokumentarne baštine hrvatskih iseljenika sačuvane u arhivu Hrvatske katoličke župe Sv. Ante u Los Angelesu, Kalifornija. Prikazana je povijest prikupljanja gradiva, uloga župljana i župnika u očuvanju arhivske baštine te struktura i sadržaj arhiva. U izlaganju se ujedno problematizira metodologija istraživanja arhivskih i baštinskih praksi dijasporskih zajednica. Proučavanje prikupljanja i očuvanja arhivske i dokumentarne baštine iseljenika važno je iz aspekta države porijekla i njenih kulturnih politika, te i iz perspektive upravljanja baštinom u državi useljenja, stoga je i u izlaganju istaknuta ova dvostruka uloga dijasporskih arhiva.

---

²¹ Kontakt: tamara.stefanac@gmail.com

Marin Sopta, Tanja Trošelj (Centar za istraživanje Hrvatskog iseljeništva, Hrvatska)²²

AKTIVNOSTI CENTRA ZA ISTRAŽIVANJE HRVATSKOG ISELJENIŠTVA

Centar za istraživanje hrvatskog iseljeništva osnovan je s ciljem promicanja, razvitka, podupiranja i unaprjeđenja odnosa između Hrvata u domovini i iseljeništvu. Djelovanje Centra obuhvaća različite aktivnosti i programe, među kojima se ističe organizacija međunarodnih iseljeničkih kongresa te brojnih skupova i konferencija posvećenih različitim područjima iseljeničkog iskustva i odnosa s Hrvatskom (gospodarstvo, demografija, kultura i dr.).

Ideja projekta hrvatskih iseljeničkih kongresa je razvijanje suradnje i proaktivno djelovanje na jačem povezivanju hrvatskog iseljeništva s domovinom. Na sudjelovanje su pozvani znanstvenici i stručnjaci koji se bave iseljeničkim temama, poslovni ljudi i povratnici u domovinu te državne institucije, udruge i zainteresirani pojedinci koji su posvećeni i usmjereni na osnaživanje veza Republike Hrvatske i njezinih iseljenih građana.

Do sada organizirani kongresi – Prvi 2014. godine u Zagrebu, Drugi 2016. godine u Šibeniku, Treći 2018. u Osijeku, Četvrti 2020. u Zagrebu i 2021. u Mariji Bistrici te Peti u Mostaru 2022. godine, rezultirali su opsežnim zbornicima, medijskim objavama i praktičnim aktivnostima, a u pripremi je i Šesti hrvatski iseljenički kongres koji će održati u Puli u ljeto 2024.

---

²² Kontakt: marinsopta@hotmail.com, tanja.troselj@gmail.com

Lana Skender (Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku, Sveučilište J. J. Strossmayera, Hrvatska)²³

CULTURAL HERITAGE IN THE CONTEXT OF MLEARNING

Today, the widespread use of mobile devices for education is prevalent due to the flexibility and prevalence of mobile technology, which allows access to educational content anytime and anywhere. Incorporating mobile devices into cultural heritage education can significantly enrich the learning experience, making it more dynamic, accessible, and engaging for people of all age groups. This presentation aims to determine the advantages of mobile learning about cultural heritage, identify the necessary prerequisites, and explore how we can address these challenges. Mobile learning can connect online distance learning with live in-situ learning, utilize internet resources, encourage outdoor activities, and integrate game-based learning. In addition to accessibility, flexibility, multimedia, and interaction during cultural heritage learning, a significant advantage is the ability to conduct outdoor research. Mobile devices can employ location-based technologies, augmented reality (AR), and virtual reality (VR) to provide information about cultural landmarks on-site. A prerequisite for exploring cultural heritage with mobile devices is the existence of a digital database of visual and textual data about the cultural heritage object, connected in some way to the physical object. The presentation will showcase the student project "Urban Memory" website, serving as a digital database for researching the cultural heritage of Osijek, and a platform for various types of methodical activities. It can be used for online learning, interactive learning with location-based technologies, field research, as well as individual and group work.

---

²³ Contact: lanaskndr@gmail.com

Margareta Turkalj Podmanicki (Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku, Sveučilište J. J. Strossmayera, Hrvatska)²⁴

BAŠTINA NAS POVEZUJE – MULTIDISCIPLINARNOST I UMREŽAVANJE KAO TEMELJ CENTRA ZA KULTURNU BAŠTINU

Namjera ovog izlaganja je predstaviti Centar za kulturnu baštinu, nedavno osnovanu jedinicu unutar Akademije za umjetnost i kulturu. Centar je usmjeren na istraživanje, valorizaciju, interpretaciju i očuvanje materijalne i nematerijalne kulturne baštine, te edukaciju u području kulturne baštine. Presentacija će pružiti uvid u misiju Centra, predstaviti njegove projekte te istaknuti suradnike koji čine multidisciplinarni tim.

Centar za kulturnu baštinu ima ključnu ulogu u ostvarivanju vizije Akademije, koja je postavila temelje za interdisciplinarni pristup umjetnosti i kulturi. Centar je neizostavan dio te vizije, proširujući dosege i dubinu istraživanja na polju kulturne baštine. Kroz svoje aktivnosti, Centar doprinosi istraženosti i prezentaciji kulturnog naslijeđa zajednice, stvarajući most između prošlosti, sadašnjosti i budućnosti. Interpretacija kulturne baštine kroz različite umjetničke i znanstvene perspektive dodatno produbljuje razumijevanje kulturne raznolikosti i identiteta, s posebnim naglaskom na istočnu Hrvatsku.

U ovom izlaganju, fokus će biti na planiranim projektima Centra, koji će integrirati različite aspekte kulturne baštine, uključujući istraživanja od značaja za lokalnu zajednicu, digitalizaciju kulturnog naslijeđa te organizaciju edukativnih programa. Suradnja s drugim institucijama ključna je za ostvarivanje uspješnih projekata i ciljeva Centra. Naglasak će biti na važnosti povezivanja s drugim institucijama, stvaranju mostova između akademske zajednice, muzeja, arhiva i lokalnih zajednica. Izlaganje će pružiti uvid u već postojeće suradnje, kao i otvoriti prostor za buduće partnerstva i povezivanje s institucijama koje dijele slične interese i ciljeve. Kroz ovu prezentaciju, želimo potaknuti razmjenu ideja, potencijalne suradnje te zajednički rad na očuvanju i promicanju kulturne baštine.

---

²⁴ Kontakt: margareta.turkalj@aukos.hr

Marija Gačić (Heritage Chaser, Hrvatska)²⁵

NOVE PERSPEKTIVE BAŠTINSKIH DJELATNOSTI KROZ PRVU PRIVATNU ETNOLOŠKU PRAKSU U HRVATSKOJ

Heritage Chaser – Platforma za primijenjenu etnologiju prva je privatna etnološka praksa u Hrvatskoj. Kroz djelatnosti povezane s baštinom i baštinskim temama, ova inicijativa pomiče granice dosadašnje etnološke djelatnosti te otvara nova polja primjene etnološke ekspertize i specifičnih baštinskih znanja i vještina. Izlaganje će predstaviti djelatnosti kojima se bavi Heritage Chaser kao primjere dobre prakse, ali i izazove s kojima se susreće u sektoru privatnog poduzetništva u kulturi.

Platforma za primijenjenu etnologiju nastala je na temelju rada etnologinje Marije Gačić koja uspješno provodi profitabilnu djelatnost kroz interpretaciju baštine, savjetovanje u kulturi, upravljanje baštinom, kulturnim dobrima i udrugama u kulturi, produkciju baštinskih manifestacija, ali i vlastite projekte kroz koje istražuje i dokumentira suvremene kulturne pojave na području Slavonije, Baranje i Srijema. No, djelovanje Platforme često se susreće s izazovima poput neinformiranosti potencijalnih klijenata o mogućnostima suradnje s etnolozima i srodnim stručnjacima, nerazvijenosti tržišta za ovakve oblike djelovanja, poteškoća kod naplate usluga zbog shvaćanja kulturnih djelatnosti kao neprofitnih/neprofitabilnih itd.

Bez obzira na to, Heritage Chaser od 2020. godine uspješno provodi djelatnosti:

- Savjetovanja u kulturi
- Kreativnih radionica za djecu temeljenih na lokalnoj (tradicijskoj) kulturi

---

²⁵ Kontakt: heritagechaser@gmail.com

- Edukacija o upravljanju baštinom
- Produkcije kulturnih i folklornih manifestacija
- Istraživanja i znanstvene produkcije o suvremenim baštinskim procesima

Platforma za primijenjenu etnologiju trenutno djeluje u istočnoj Hrvatskoj, mahom u ruralnim sredinama te aktivno doprinosi podizanju svijesti o važnosti nematerijalne kulture za život zajednica, razvoj turizma, kreiranje novih proizvoda i usluga te, konačno, očuvanje samih nematerijalnih kulturnih dobara i njihovo prenošenje među nositeljima.

Aleksandra Uzelac, Sunčana Franić (Institut za razvoj i međunarodnu suradnju, Hrvatska)²⁶

SOPHIA MODEL CJELOVITOG VREDNOVANJA BAŠTINSKIH PROJEKATA – KORAK PREMA ODRŽIVOSTI?

Poimanje baštine kao temelja održivog razvoja i načina za poboljšanje uvjeta života ljudi dovodi do očekivanja da aktivnosti baštinskog sektora doprinose održivom rastu i društvenoj koheziji. Protoklih je godina Europska komisija počela ozbiljnije razmatrati koncept kvalitete intervencija te je istaknuta važnost dubljeg promišljanja o željenim i očekivanim te indirektnim i neplaniranim učincima baštinskih intervencija, stavljajući pritom naglasak na održivost i dugoročnost intervencija, te na potrebu za cjelovitim pristupom u evaluaciji baštinskih intervencija. Cjelovite procjene rijetko su bile provođene jer postojeći modeli nisu imali sveobuhvatan okvir kojim bi se mogao vrednovati učinak i doseg baštinskih intervencija u raznim domenama.

Polazeći od pitanja održivosti i otpornosti intervencija, predstaviti ćemo novi SoPHIA model koji holistički pristupa vrednovanju, bazirajući se na „četiri stupa“ – kulturnom, društvenom, okolišnom i gospodarskom. Model omogućava sveobuhvatniju procjenu učinaka baštinskih intervencija kroz tri perspektive/osi – vrijeme-ljudi-domene. Model je prilagodljiv različitim vrstama intervencija i usredotočen je na izazove postupaka vrednovanja, prepoznavanje specifičnih učinaka te ocjenu pozitivnih, negativnih i sinergijskih učinaka povezanih s određenom baštinskom intervencijom. SoPHIA model predstavlja inovativni pristup u skladu s ključnim prijelazom s logike potrošnje na logiku učinka koji je predložila Europska komisija te mjeri učinak kulturnih intervencija u smislu njihovog doprinosa društvu, u perspektivi održivog razvoja i povećanja otpornosti zajednice (Tišma, Uzelac, Franić, 2023). Primjena

---

²⁶ Kontakt: auzelac@irmo.hr

ovakvih modela mogla bi pomoći u definiranju standardiziranog skupa pokazatelja (upotrebljivih u cijeloj Europi) te time procijeniti pozitivan izravan i neizravan utjecaj na društvo i posredno biti poluga za postizanje ciljeva održivog razvoja - kako je istaknuto u UNESCO-ovoj Agendi 2030 za kulturu. Spomenuto istraživanje rezultiralo je objavom knjige *Cjelovita procjena učinka intervencija u području kulturne baštine – SoPHIA model* objavljene 2023 godine.

Blanka Gigić Karl (Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku, Sveučilište J. J. Strossmayera, Hrvatska)²⁷

IMPLEMENTACIJA KULTURNE BAŠTINE KROZ INTERDISCIPLINARNI PRISTUP

U izlaganju će se prikazati različiti konkretni primjeri koji pokazuju na koji se način aspekti kulturne baštine mogu integrirati u lokalnu zajednicu, kroz razne aktivnosti i načine predstavljanja. Tu su obuhvaćeni razni digitalni, obrazovni, edukacijski, informativni alati kojima se postiže spoznaja različitih dobnih skupina ljudi o temi iz kulturne baštine, geografski gledajući sa područja Slavonije.

U prezentaciji će se spomenuti primjeri dobre prakse, tj. projekti kojima je nositelj ili partner Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku.

---

²⁷ Kontakt: blanka.gigic@gmail.com

Davor Špoljar (Muzej grada Pregrade, Hrvatska)²⁸

MOGUĆNOSTI PROGRAMA ERASMUS+ ZA BAŠTINSKE USTANOVE I ORGANIZACIJE

U izlaganju će biti predstavljene mogućnosti programa Erasmus+ za baštinske ustanove i organizacije na primjeru Muzeja grada Pregrade. Predstaviti će se mogućnosti za pojedinačno (individualno) usavršavanje putem mobilnosti kroz Aktivnosti transnacionalne suradnje. Ključna aktivnost 1 (Mobilnost u svrhu učenja za pojedince) bit će predstavljena kroz projekt "Seniori za baštinu" (2019. – 2022.), prvi projekt Erasmus konzorcija mobilnosti od početka provedbe programa Erasmus+ u Hrvatskoj. U projektu su sudjelovale ukupno četiri baštinske ustanove iz Hrvatske, po dva muzeja i dvije knjižnice, a projekt je dobio oznaku primjera dobre prakse na europskoj razini. Muzej grada Pregrade je od 2020. do 2023. provodio projekt "DigiMentor – Digital Promotion and Protection Skills for Creative and Tradition Industries", zajedno s partnerima iz Finske, Norveške, Latvije i Italije. Kroz projekt je razvijen besplatan sustav učenja na daljinu za vještine digitalnog marketinga i vještine mentoriranja, namijenjen profesionalcima u kulturi, umjetnicima, vlasnicima tradicijskih obrta, dizajnerima i drugima. Od 2021. godine, Muzej grada Pregrade prvi je muzej u Hrvatskoj koji je nositelj Erasmus akreditacije u području obrazovanja odraslih te je na čelu konzorcija mobilnosti sastavljenog od 5 baštinskih ustanova i organizacija s područja Krapinsko-zagorske županije.

---

²⁸ Kontakt: muzeji@pregrada.hr

Morana Bigač Leš (Ministarstvo kulture i medija RH, Desk Kreativne Europe – Kultura, Hrvatska), **Sandra Begonja** (Agenija za mobilnost i programe Europske unije, Hrvatska), **Željka Markulin** (Ured za udruge Vlade RH, Hrvatska)²⁹

BAŠTINA BEZ GRANICA U PROGRAMIMA UNIJE: OBZOR EUROPA | KREATIVNA EUROPA | GRAĐANI, JEDNAKOST, PRAVA I VRIJEDNOSTI

Programi Unije, predstavljaju integrirani niz aktivnosti koji usvaja Europska unija u svrhu promicanja suradnje između država članica u različitim područjima povezanim sa zajedničkim europskim politikama. Većina Programa Unije, za razliku od Fondova, provodi se prema centraliziranom modelu provedbe u kojem su za financijsko upravljanje i provedbu odgovorna tijela Europske komisije. Upravo zbog centralizirane provedbe većine programa Unije dostupnost informacija i pomoć potencijalnim prijaviteljima na nacionalnoj razini osigurana je potpora nacionalne kontakt-točke zadužen za informiranje, promidžbu i vidljivost pojedinog programa.

Kreativna Europa je program Unije namijenjen podršci kulturnim i kreativnim sektorima s naglaskom na audiovizualni. U okviru Programa, kulturna baština jedan je od sektora u fokusu, a mehanizmi potpore implementirani su u teme i prioritete poziva Kreativne Europe (Europski projekti suradnje, Europske mreže), inicijative (Dani europske baštine), oznake izvrsnosti (Oznaka europske kulturne baštine, EHL Bureau) i nagrade (Nagrada EU-a za kulturnu baštinu – Europa Nostra) o kojima će biti riječi na ovom događanju.

Program Obzor Europa je Okvirni program Europske unije za istraživanja i inovacije te jedan je od ključnih instrumenata Unije za jačanje Europskog istraživačkog prostora, osnaživanje europske konkurentnosti, usmjeravanje i ubrzavanje digitalne i zelene tranzicije, europskog oporavka, pripravnosti i otpornosti.

---

²⁹ Kontakt: Morana.Bigac@min-kulture.hr

Očuvanje i unapređenje europskog kulturnog nasljeđa, te jačanje kulturnog i kreativnog sektora, predstavljaju jedan od glavnih prioriteta Unije unutar tematskog područja **Klastera 2 – Kultura, kreativnost i uključivo društvo** (Culture, Creativity and Inclusive Society) u programskom stupu II. „Globalni izazovi i europska industrijska konkurentnost“ koji doprinosi rješavanju postojećih izazova s kojima se suočava kulturna baština, ali i europske kulturne i kreativne industrije. Poseban naglasak stavljen je na primjenu digitalnih tehnologija u procesima očuvanja i promocije kulturne baštine, a u skladu s tim procesom je i EU inicijativa za uspostavu digitalne infrastrukture Oblak za suradnju u području europske kulturne baštine u svrhu očuvanja europskog kulturnog blaga koji će biti predstavljen sudionicima.

U dijelu „Širenje sudjelovanja i jačanje Europskog istraživačkog prostora (ERA)“ cilj je učiniti Europu jedinstvenim znanstvenim i tehnološkim područjem s većom izvrsnošću i učinkom u istraživanjima i inovacijama, posebno u zemljama članicama koje ostvaruju slabije rezultate, a imaju potencijal za razvoj i napredak. Pozivi za dostavu projektnih prijedloga obuhvaćaju poticanje institucionalnih reformi i procesa preobrazbe sustava istraživanja i inovacija na nacionalnoj i regionalnoj razini u skladu s načelima ERA-e, podizanje razine izvrsnosti sudionika istraživanja i inovacija, povećanje broja sudjelovanja i stope uspješnosti subjekata proširenja u projektima istraživanja i inovacija u drugim dijelovima programa Obzor Europa, promicanje stvaranja novih inovacijskih ekosustava i poboljšanje postojećih ekosustava uključujući sustavnu međunarodnu suradnju akademske zajednice i poduzeća, poticanje „protoka mozgova“, uključujući međusektorsku mobilnost za istraživače i inovatore te pokretanje nacionalnih ulaganja u kapacitete za istraživanje i inovacije.

Program Građani, jednakost, prava i vrijednosti (CERV) najobuhvatniji je program Unije koji kulturnu baštinu tretira u sklopu tematskog područja Uključenost i sudjelovanje građana, a usmjereno na obilježavanje ključnih događaja u modernoj europskoj povijesti, uključujući uzroke i posljedice autoritarnih i totalitarnih režima, te na podizanje svijesti među europskim građanima o njihovoj zajedničkoj povijesti, kulturi, kulturnoj baštini i vrijednostima, odnosno važnosti međusobnog razumijevanja i tolerancije.

Andrija Stojanović (Students' City Cultural Center Belgrade, Serbia)³⁰

ULOGA ARHIVA I ARHIVISTA U PARTICIPATIVNIM UMJETNIČKIM PRAKSAMA NA PRIMJERU PROJEKTA „ONI ŽIVE – STUDENTSKI ŽIVOTI KROZ KONTEKSTUALNE UMETNIČKE PRAKSE“

U okviru projekta „Oni žive“ realizirane su brojne aktivnosti usmjerene na dokumentiranje studentskog života i korištenje digitalnih alata za arhiviranje života zajednice: pokrenuto je 6 virtualnih zbirki o studentskom životu u Beogradu, Madridu, Zagrebu, Podgorici, Rijeci i Novom Sadu; organizirane su umjetničke rezidencije u studentskim kampusima i ljetna škola o kontekstualnim i participativnim umjetničkim praksama na Institutu za umjetnost u kontekstu u Berlinu te je organizirana zajednička putujuća studentska izložba „Oni žive“.

Uz različite umjetničke i arhivske aktivnosti opisane u časopisu @rhivi, ideju projekta odražavaju interdisciplinarni pristupi suradnje kroz “Oni žive” virtualne arhivske zbirke o studentskom životu na međunarodnoj participativnoj platformi Topoteka.

Završetak projekta predstavlja knjiga *Exploring Student Lives Through Photography, Oral History And Context-Based Art* koja se sastoji iz tri dijela: znanstvenih tekstova iz različitih disciplina na temu studentskog života, tekstova umjetnika i kustosa o realizaciji rezidencija i priručnika o metodologiji organizacije rezidencija ovakve vrste u studentskim domovima.

Info:

<http://theylive.eu/>

---

³⁰ Contact: andrija.d.stojanovic@gmail.com

Tea Kantoci (Centar za dokumentiranje nezavisne kulture, Hrvatska)³¹

ARHIVI ODOZDO / BOTTOM-UP ARCHIVES

Potreba za sustavnim dokumentiranjem, prikupljanjem, čuvanjem, digitaliziranjem i javnom dostupnošću arhivskog gradiva o djelovanju civilnog društva nije prepoznata ni u pravno-institucionalnom okviru arhivske djelatnosti niti u pravno-institucionalnom okviru razvoja civilnog društva. Zbog marginaliziranog položaja organizacija civilnog društva, neadekvatnih materijalnih uvjeta te posljedično njihovih ograničenih kapaciteta, većina organizacija nema potrebna stručna znanja niti ustanovljene održive i trajne prakse očuvanja svog organizacijskog pamćenja. Stoga je 2015. godine oformljena inicijativa arhiva zajednice s ciljem poticanja i unapređenja tog svakodnevnog, ali nevidljivog rada organizacija na dokumentiranju i arhiviranju vlastitog djelovanja i polja u kojem djeluju. Organizacije koje čine platformu razvijaju arhive zajednice i bave se građom vezanom za ljudska prava, etničke, seksualne i rodne manjine, zaštitu okoliša i prirode, osobe s invaliditetom, nezavisnu kulturu te digitalizaciju, ili se bave razvojem vlastitih organizacijskih arhiva. Članice platforme surađuju na dijeljenju resursa, razmjeni znanja i iskustava, davanju podrške drugim organizacijama te kroz podizanje vidljivosti ove teme u stručnoj i široj javnosti.

Tijekom 2023. godine, kroz istraživanja (fokusne grupe, online anketu, desk research institucionalnog okvira), javna događanja (lokalne tribine i međunarodnu konferenciju), te izradu online priručnika za samoarhiviranje, u aktivnosti platforme je uključeno više od 70 organizacija iz svih područja civilnog društva iz cijele Hrvatske, više od 50 domaćih i međunarodnih stručnjaka i amatera u području

---

³¹ Kontakt: centar.books@gmail.com , tea.kantoci@gmail.com

arhiviranja i arhiva zajednice, više od 25 organizacija civilnog društva koje razvijaju svoje arhive, Hrvatski državni arhiv i druge javne ustanove, donositelji odluka na lokalnim razinama, akademska zajednica te arhivski stručnjaci.

Platforma je otvorena za suradnju svih aktera koji se u svom radu bave razvijanjem arhiva i arhiva zajednica, prepoznaju očuvanje organizacijskog pamćenja i pamćenja zajednica kao važnu aktivnost te su zainteresirane za zajednički rad na poboljšanju položaja arhiva u širem društvenom kontekstu. U svom izlaganju Tea Kantoci će, ispred Centra za dokumentiranje nezavisne kulture, predstaviti rad platforme i projekt koji je provodila s ciljem poticanja šire javnosti na prepoznavanje važnosti rada očuvanja organizacijskog pamćenja i sjećanja zajednica.

Zrinka Džoić (Odjel za informacijske znanosti, Sveučilište u Zadru, Hrvatska)³²

ARHIVI ZAJEDNICE: PRILIKA ZA STRUČNJAKE U AKM USTANOVAMA

Bilježenje kulture, kao inherentan proces ljudske djelatnosti, može se, na temelju svoje otvorenosti, podijeliti u privatnu, javnu i komunalnu domenu. Očuvanje cjelokupne kulturne baštine, kako institucionalne tako i izvaninstitucionalne, ključno je za promicanje razumijevanja i poštivanja različitih kultura, poticanje obrazovanja i kreativnosti te proučavanje povijesti i društva. Uz institucionalne (javne) i privatne arhive, sve je veća aktivnost u stvaranju arhiva zajednice, koji postaju rješenje za bilježenje rada nezavisne kulture. Prema Gilliland i Štefanec (2018), arhivi zajednice djeluju neovisno i autonomno i funkcioniraju izvan temeljnih pretpostavki arhivske prakse koju nalaže državni aparat te djeluju kao neovisni, kritički i oporbeni glasovi protiv službenih politika, a sve s ciljem osiguravanja demokratskih procesa u stvaranju, očuvanju i upravljanju kulturom određene zajednice. Uloga informacijskih institucija – knjižnica, arhiva i muzeja je očuvanje i konzervacija kulturne baštine kako bi se prezentiralo golemo znanje akumulirano u njihovoj zajednici i društvu uopće. Potreba pojedine zajednice za dokumentiranjem i očuvanjem svoje baštine u obliku društvenih arhiva izazov je i prilika za stručnjake u okviru AKM profesije.

Cilj je izlaganja u kontekstu novih perspektiva u dokumentiranju baštine, napose pojavom arhiva zajednice koji omogućuju široj zajednici da sudjeluje u očuvanju i interpretaciji društvene memorije i/ili kulturne povijesti (pre)ispitati i mapirati temeljne zadaće baštinskih ustanova - arhiva, knjižnica i muzeja kako bi se na konceptualnoj razini ponudilo rješenje, odnosno prilika za međuinstitucijske suradnje. Na temelju primjera arhiva zajednice u svijetu predstaviti će se potencijalne uloge stručnjaka u AKM zajednici u Hrvatskoj u cilju pokretanja međuintitucionalnih suradnji i pozicioniranja struke u procesima dokumentiranja, očuvanja i diseminacije kulturne baštine i memorije.

---

³² Kontakt: zdzoic@unizd.hr

Bálint Ternovácz (Arhiv grada Budimpešte, Mađarska)³³

USAVRŠAVANJE CRKVENIH ARHIVISTA I MAĐARSKIH ARHIVISTA IZ INOZEMSTVA U ARHIVU GRADA BUDIMPEŠTE

Arhiv glavnog grada Budimpešte pokrenuo je 2013. godine trodnevno usavršavanje arhivista izvan granica i crkvenih arhivskih stručnjaka s ciljem dijeljenja znanja stečenog na različitim područjima arhivske djelatnosti i stvaranja foruma za redovitu razmjenu iskustava između institucija. Tijekom proteklog desetljeća, ova inicijativa izrasla je u jedan od važnih oblika suradnje među arhivima u Karpatskom bazenu. Za mnoge zaposlenike arhiva, ovo je jedina prilika da osobno upoznaju kolege koji rade u arhivima regije, time proširujući mrežu kontakata čije prednosti mogu iskoristiti u vlastitom radu.

Na tradicionalnom trodnevnom tečaju mogu sudjelovati arhivisti koji govore mađarski i koji rade u arhivima susjednih država Mađarskoj, poput Slovačke, Ukrajine, Rumunjske, Srbije i Hrvatske, kao i arhivisti iz Mađarske. Broj sudionika kretao se između 30 i 45 osoba.

Organizatori uvijek nastoje pronaći aktualnu temu: digitalizacija je uvijek posebno popularna, kao i zaštita arhivskog gradiva, izgradnja baza podataka, PR aktivnosti i online marketing, Topoteka, vizualizacija podataka, arhivska pedagogija, promjene u arhivskom radu uzrokovane COVID-om, psihologija na radnom mjestu, itd.

U svom predavanju ću predstaviti ovo usavršavanje, iskustva proteklog desetljeća i naše buduće planove.

---

³³ Kontakt: ternovaczb@bparchiv.hu

Dušan Nikodijević (Narodna biblioteka Srbije, Beograd)³⁴

OBRADA ARHIVSKE GRAĐE U NARODNOJ BIBLIOTECI SRBIJE

U Narodnoj biblioteci Srbije se arhivska građa, koju u najvećem broju čine rukopisi različite provenijencije, nalazi u Odeljenju posebnih fondova. Već od samog formiranja zbirke, tijekom okupacije u Drugom svjetskom ratu, obrada građe se vršila na kataloškim listićima, bez posebnih uputstava, uglavnom u skladu s važećim bibliotečkim pravilima. Tijekom poslednjeg desetljeća 20. stoljeća se uvidjelo da je elektronska obrada bibliotečke građe nepodesna za rukopise. Iznosimo kako je tekao proces rješavanja problema elektronske obrade arhivske građe, od prepoznavanja problema do potrage i nalaženja potrebnog softvera. Pokazat će se osnovne karakteristike aplikacije AtoM (Access to Memory), koja se nakon značajne modifikacije upotrebljava kao Elektronski katalog rukopisa i arhivalija AtoM NBS (EKRAAN), u skladu s arhivskim standardima. Konačno, ukazuje se i na niz općih poteškoća zbog neusaglašenosti procesa rada, prvenstveno na području obrade građe i digitalizacije u arhivima, bibliotekama i muzejima u Srbiji.

Ključne reči: Narodna biblioteka Srbije, arhivski standardi, arhivski opis, elektronski katalog rukopisa i arhivalija, biblioteke, arhivi, arhivi u bibliotekama.

Info:

<http://arhivalije.nb.rs/>

---

³⁴ Kontakt: dushan.nikodijevic@gmail.com

Dina Stober (Građevinski i arhitektonski fakultet Osijek, Sveučilište J. J. Strossmayera, Hrvatska)³⁵

ENDANGERED WOODEN ARCHITECTURE PROGRAMME - DOCUMENTING CHARDAKS ALONG THE DRAVA AND DANUBE RIVERS IN CROATIA

The Endangered Wooden Architecture Programme (EWAP) is a grant-giving programme that offers grants for documenting endangered wooden architecture across the globe. EWAP was established in 2021 with funding from Arcadia, a charitable fund of Lisbet Rausing and Peter Baldwin, and the Programme is hosted by Oxford Brookes University and delivered in collaboration with CyArk. In 2023, the Faculty of Civil Engineering and Architecture Osijek, Croatia, applied for the programme funding with the research project Documenting Chardak House for Preserving Endangered Wooden Structures along Drava and Danube Rivers in Croatia and was granted. Croatian chardaks are wooden utilitarian structures that have several meanings and physical models. The structures are raised on wooden supports (transverse logs) or masonry bases and are usually placed in an open yard where the airflow allows better cob drying. Some corn storages along the Drava River were made as baskets woven from willow and hazel branches. Wooden construction parts were usually decorated with carvings and nicely shaped wooden beams. Another type of chardak that occurs in Osijek-Baranja County is a more utilitarian kind of corn storage building that can be up to two stories with a masonry base and wooden upper floor. Due to depopulation in the countryside and modernisation, the chardaks became empty, without function, without need of maintenance. Although they were usually on the property's edge, they take up space unjustifiably in new circumstances, are dismantled, and the material is reused or disposed of. Another threat is the loss of

---

³⁵ Kontakt: dstober@gfos.hr

knowledge and skills in knitting the chardaks from thicker willow and hazel branches, leaving most of the remaining chardaks damaged, unprotected and exposed to rain and further deterioration. This project aims to create a database of chardaks for around 30 villages along the rivers Drava and Danube, documenting volume, material, construction, design, building technology, location, and other characteristics. The field research will also include stories about using chardaks and their construction. Disappearing knowledge and skills will be documented by oral stories and video material of construction during the workshop with local craftsmen. Several chardaks will be selected and recorded in detail for each typology with digital technologies. Two workshops will be organised where local artisans will demonstrate the techniques for chardak construction. The project structure and activities will be presented.

Sanja Đurin (Institut za etnologiju i folkloristiku, Hrvatska)³⁶

KADA SE SUKOBNE BIZNIS I BAŠTINA: PREGOVARANJE O VRIJEDNOSTI MAJSTORSKE CESTE NA VELEBITU

Iako je već poznato da je baština konstrukt i da je često proces pregovaranja oko baštine i njene zaštite proces borbi različitih interesa, „osobnih ciljeva, vrijednosti i/li planova“ (Dvorak 2018), sama baština čovjeku je vrlo bitna. Bitna je zajednicama jer učvršćuje njihove identitete, stvara osjećaj tradicije i osjećaj trajanja u vremenu. Baština daje ljudskom postojanju transcendentálnu vrijednost – vrijednost koja se proteže na vrijeme prije ali i poslije čovjekovog individualnog života na Zemlji. U baštinu, materijalnu ali i nematerijalnu, upisujemo djelić sebe i svoje prisutnosti, onaj dio koji omogućuje da baština nastavi živjeti i kada nas neće biti. Čovjek se s baštinom povezuje kroz prakticiranje običaja, ali i tako što njeguje neku praksu, prenosi je na mlađe generacije, održava njenu infrastrukturu kroz etiku skrbi, brige i brizižnosti.

U izlaganju ću se kroz koncepte baštine kretanja i etike brige osvrnuti na puteve po Velebitu i Majstorsku cestu kao kulturnu baštinu ali i kao baštinu kretanja koja se stvara kroz praksu etike brige i brizižnosti, kao i na izazove pred kojima se ta baština danas nalazi.

---

³⁶ Kontakt: durin.sanja@gmail.com

Mirela Ravas (Ministarstvo kulture u medija RH, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Osijeku, Hrvatska)³⁷

UPIS TRADICIJA UZGOJA LIPICANACA NA LISTU SVJETSKE BAŠTINE ČOVJEČANSTVA

U izlaganju će se prikazati iniciranje i tijekom upisa nematerijalnog dobra Tradicija uzgoja lipicanaca u Slavoniji, Baranji i Srijemu u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske, te priprema multinacionalne nominacije s državama u okruženju: Slovenijom, Austrijom, Bosnom i Hercegovinom, Mađarskom, Italijom, Rumunjskom i Slovačkom, u kojima se uzgoj lipicanaca smatra dijelom nacionalne kulturne baštine. Tradicije uzgoja lipicanaca su na Listu svjetske baštine čovječanstva (UNESCO) upisane 2022. godine. Prikazat će se kontinuirana reprezentativna uloga lipicanca od Habsburške monarhije do danas kada u istočnoj Hrvatskoj predstavljaju dio tradicijske baštine.

---

³⁷ Kontakt: mirela.ravas@min-kulture.hr

Ljubica Nedić (Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti u Osijeku, Sveučilište J. J. Strossmayera, Hrvatska), **Zvonko Benković, Emina Berbić Kolar**³⁸

MUZEJ VRATA BOSNE - PRIMJER DOBRE PRAKSE

Oživljavanje franjevačke kulturne baštine alatima suvremenoga doba uz primjenu digitalnih platformi pokazao se učinkovitim primjerom dobre prakse novootvorenoga Muzeja Vrata Bosne. Cilj je ovoga rada popularizacija Muzeja koji je smješten u prostorima Franjevačkoga samostana u Tolisi (BiH) i službeno je otvoren 16. rujna 2022. godine suradnjom Samostana u Tolisi i Vlade Županije Posavske, a potporu je dala i Vlada Republike Hrvatske. Njegovo neslužbeno otvorenje posjetiteljima dogodilo se kroz aktivnosti Noći muzeja 27. siječnja 2023. Franjevci navedenoga samostana i Župe Uznesenja Marijina u Tolisi stoljećima prikupljaju građu koja je bila dobro očuvana, ali skrivena očima šire javnosti. Ova je građa od iznimne kulturne i povijesne vrijednosti. Najstariji eksponati datiraju iz mlađega kamenog doba te su posredstvom struke razvrstani u zbirke oružja, numizmatičku zbirku, etno zbirku i dr. vrijedne artefakte koji su postavljeni u Muzeju. U Muzeju je zaposlena jedna osoba, voditelj Jozo Jezerčić, koji širokim spektrom kompetencija Muzej Vrata Bosne stavlja na turističku kartu Županije Posavske. O tome svjedoči statistika i Knjiga dojmova u kojoj su na različitim jezicima od arapskog, poljskog, španjolskog, talijanskog, francuskog i engleskog upisana tijekom 2023. godine 2.123 posjetitelja iz Amerike, Australije, Engleske, Francuske, Italije, Mađarske, Njemačke, Poljske, Slovenije, Srbije i drugih zemalja iz regije.

Muzej Vrata Bosne je dobar primjer iz prakse kako entuzijazmom volontera, fra Zvonke Benkovića, Marka Matolića, Pere Matkića i drugih, uz voditelja Jezerčića, nude svjetskoj javnosti dostupnost

---

³⁸ Kontakt: ljnedic@foozos.hr

baštinskih zbirki koje svjedoče o milenijskoj prisutnosti franjevaca u posavskome kraju te povijesti i opstanku hrvatskoga naroda u Bosni i Hercegovini. U samo jednoj godini ostvarene su mnogobrojne suradnje i realizirani različiti projekti, panel rasprave, konferencije; od izložbe crteža Karin Grenc (Split), izložbe božićnih razglednice naslovljene „U jasle ga položi“, radionica za djecu i mlade Županije Posavske „Pocalica glavu krasi“ koje su se sastojale od likovne radionice i radionice veza do dvije radionice „Upoznaj muzejsku njušku“ za djecu s poteškoćama u razvoju. Potencijala za različite plodonosne suradnje ima dosta. Otkrivanje blaga Muzeja Vrta Bosne koji ujedno raspolaže i nepopisanom arhivskom te knjižnom građom (oko 50 000 primjeraka) zna iznenaditi i samog voditelja. Poziv za istraživanje i sklapanje novih suradnji stoji na Facebook stranici Muzeja Vrta Bosne. Inicijativu za dolaskom poduzimate sami uz dobrodošlicu i voditeljstvo domaćina Muzeja!

Jasna Hoffmann (Javna ustanova Pleternica, Hrvatska)³⁹

MUZEJ BEČARCA - OD IDEJE DO REALIZACIJE

Interpretacijski centar Muzej bečarca je jedinstveni, multimedijalni i interaktivni centar kulturne baštine. Centar koji predstavlja sve blago kulture, baštine i tradicije Slavonije, Baranje i Srijema kroz zaštićenu nematerijalnu kulturnu baštinu - bečarac. Bečarac je ponos Slavonije, Baranje i Srijema, a vodi nas kroz sve životne dionice. Taj vokalno-instrumentalni napjev u dva stiha je u sebi sažeo strast prema životu i zavičaju te mudrost generacija i životnu filozofiju svoga naroda.

Interpretacijski centar Muzej bečarca u Pleternici prikazuje bečarac kroz autentične baštinike, originalne predmete i suvremenu tehnologiju.

---

³⁹ Kontakt: jasna.hoffmann@pleternica.hr

Rašeljka Bilić (Ministarstvo kulture i medija RH, Hrvatska)⁴⁰

DAJUĆI BAŠTINI DIGITALNI ŽIVOT – PRIPOVIJEDANJE (STORYTELLING) ZA MUZEJE NA DRUŠTVENIM MREŽAMA

Predmet izlaganja su kontinuirane stručne aktivnosti i prakse u muzejima obuhvaćene pojmom muzejske djelatnosti te novi koncepti i modeli pripovijedanja koji zajedno spajaju krajnju svrhu i vrijednosnu utemeljenost djelovanja muzeja u suvremenom društvu. Predstaviti će se povezanost stručnih muzejskih aktivnosti i pripovijedanja o kulturnoj i prirodoslovnoj baštini koja se čuva u muzejskim ustanovama. Opisat će se preduvjeti, razlozi i ciljevi digitalnog pripovijedanje kao novog modela komuniciranja muzejske građe te ishodi takvog pristupa interpretacije baštine.

Izlaganjem će se predstaviti konkretna, nagrađivana metodologija etičkog pripovijedanja, muzeološki primjenjiva na različite interesne skupine muzejske publike i zajednice. Također će se ponuditi odgovor na pitanje zašto se muzeji mogu i trebaju uključiti u pripovijedanje priča na društvenim mrežama. Vođeni mišlju da su muzeji transformatori i prijenosnici informacija o baštini predstaviti će se primjeri inovativnih i uspješnih projektnih inicijativa u području baštine (arhiva i muzeja), koje se prepoznate kao uspješni alati širenja informacija o kulturnoj baštini i njenoj dostupnosti, izgradnji javne svijesti te osnaživanju i definiranju brenda/identiteta muzeja.

---

⁴⁰ Kontakt: raseljkaibilic@gmail.com

Nikolina Hrust (Umjetnički paviljon u Zagrebu, Hrvatska)⁴¹

PUBLIKA NA IZLOŽBAMA UMJETNIČKOG PAVILJONA U ZAGREBU – PRIMJERI IZ PREDDIGITALNOG DOBA I SUVREMENE PRAKSE

U izlaganju će se predstaviti raznovrsna izložbena djelanost Umjetničkog paviljona, načini izlaganja i komunikacije s publikom u vrijeme preddigitalnog doba, ali i suvremene edukativne i diskurzivne prakse u 21. stoljeću. Iako se Umjetnički paviljon, već prema svojem nazivu, primarno povezuje s izložbama likovnih umjetnosti, tokom 125 godina njegove povijesti likovni radovi nisu bili jedina vrsta predmeta koji su u njemu izlagani. Zbog svog specifičnog položaja i statusa, u Paviljonu su predstavljane i neke, za umjetničku galeriju vrlo netipične teme i ne nužno bliske širokoj publici. Posjetitelji izložbi nisu bili samo ljubitelji umjetnosti i dizajna, a ni izložbe nisu uvijek predstavljale „lijepu umjetnost“. Izbor nekih osebujnih izložbi održanih od samog početka 20. stoljeća prikazat će publiku, ali i djelatnost Umjetničkog paviljona u jednom sasvim netipičnom svjetlu, ali i aktualne programe za razvoj publike prilagođene uvjetima izmještenosti ustanove zbog obnove zgrade Paviljona na Tomislavovu trgu.

---

⁴¹ Kontakt: nhrust@gmail.com

Ines Virč (Muzej Međimurja Čakovec, Hrvatska)⁴²

MUZEJ ZA SVE

Muzeologajnica je edukativno-kreativni projekt Muzeja Međimurja Čakovec koji obuhvaća niz predavanja i radionica na temu zavičajne povijesti i kulturne baštine Međimurja. Tematske radionice su u ponudi kroz čitavu godinu i povezane su sa stalnim postavom MMČ-a, a radionice iz mjeseca u mjesec osmišljavaju se ovisno o važnim međunarodnim danima koji se obilježavaju, a opet vezano uz muzejsku građu.

Radionice i predavanja namijenjene su svim dobnim skupinama te prilagođene i osobama s teškoćama u razvoju.

---

⁴² Kontakt: inesvirč@gmail.com

Tatjana Brzulović- Stanisljević (Univerzitetska biblioteka „Svetozar Marković“ Beograd, Srbija)⁴³

ULOGA BIBLIOTEKA U OČUVANJU KULTURNO-POVIJESNOG NASLJEĐA SRBIJE

Kulturno-povijesno nasljeđe svake zemlje utkano je u temelje identiteta naroda i kao takvo ima izuzetan značaj u kulturi. Univerzitetska biblioteka „Svetozar Marković“ u Beogradu, kao jedna od ustanova kulture od nacionalnog značaja, ima važan zadatak i obavezu njegovati kulturno-povijesno nasljeđe Srbije i učiniti ga dostupnim javnosti.

Arhivska građa iz privatnih zbirki i ostavština koje se čuvaju u trezoru Biblioteke, a koje čine dokumenti, osobni predmeti, pisma, zapisi o osobama i događajima iz perioda od kraja 16. do početka 20. stoljeća svjedočanstva su iz prošlosti Srbije i izvor informacija za znanstvenike različitih profila. Među mnogobrojnim arhivskim zbirkama po svojoj se vrijednosti izdvaja privatna zbirka Joce Vujića. Dobila je ime po Joci Vujiću veleposjedniku iz Sente, poznatom bibliofilu i dobrotvoru Beogradskog sveučilišta, koji je 1931. godine svoj bogati arhiv oporučno ostavio Univerzitetnoj biblioteci. Kulturni značaj ovog poklona prepoznalo je i Ministarstvo kulture i informisanja Republike Srbije koje je 2014. godine na predlog Upravnog odbora Narodne biblioteke Srbije proglasilo ostavštinu Joce Vujića kulturnim dobrom od velikog značaja.

Ova dragocjena zbirka sadrži 2.965 dokumenata i podijeljena je u četiri tematski cjeline. Pisana je na tri pisma i trinaest jezika. Središnji dio Vujićeve zbirke i pravi dragulj za buduće istraživače čine dokumenti kneževke kancelarije pronađeni na imanju kneževke kćeri Petrije Bajić u blizini Temišvara, koje je Vujić kupio 1925. Kupovinom

---

⁴³ Kontakt: brzulovic@unilib.rs

ovog arhiva sačuvana je povijesno značajna kneževa korespodencija, nezaobilazna za istraživanja o životu kneza Miloša i obiteljskim odnosima unutar dinastije Obrenović. Knežev arhiv sadrži 1.071 dokument iz vremena kada je knez Miloš živio u izbjeglištvu u razdoblju 1839. – 1858. godine i može se razvrstati na obiteljsku, osobnu i poslovnu prepisku te sudske spise i ostavinske dokumente.

Analizom građe, njezine provenijencije, strukture i sadržaja, potvrđuje se da je Joca Vujić metodološki i sustavno prikupljao građu za kulturnu povijest. Istraživanjem kulturno-povijesnog nasljeđa Univerzitetske biblioteke „Svetozar Marković“ utvrdit će se značaj arhivske građe, napose one u zbirci Joce Vujića, koja će digitalizacijom, objavljivanjem monografije i izradom portala postati dostupna najširem krugu istraživača (povjesničarima, povjesničarima književnosti i umjetnosti, etnografima, arhivistima, muzeolozima).

Zahvaljujući razumijevanju i podršci Ministarstva kulture i informisanja Republike Srbije Univerzitetska biblioteka realizirala je u razdoblju od 2015. do 2020. godine tri projekta istražujući i radeći na promociji dokumenata iz Arhivske zbirke Joce Vujića. Objavljivanjem dvije monografije koje sadrže građu iz Vujićeve zbirke i uređenjem portala koji je dostupan na mrežnoj stranici Biblioteke, otkriven je nedovoljno poznati dio znanstvene i kulturne baštine i kulturne povijesti koja svjedoči o kulturnoj politici Srbije i nacionalnom identitetu u jednom povijesnom razdoblju, a građa je postala dostupna najširem krugu istraživača znanstvenicima, kulturnim stručnjacima i studentima.

Anamarija Starčević Štambuk, Mihaela Blagaić Kišiček (Institut za etnologiju i folkloristiku, Hrvatska)⁴⁴

POGLED IZ KNJIŽNICE: NASTAVLJAMO I NAKON 75. OBLJETNICE!

U protekloj 2023. godini Institut za etnologiju i folkloristiku obilježio je 75 godina svoga rada kao jedina hrvatska znanstvena institucija posvećena fundamentalnim istraživanjima kulture – etnologije, etnografije, folkloristike, kulturne i socijalne antropologije, etnomuzikologije i etnokoreologije, folklornog teatra i folklornog likovnog izraza te otvaranju brojnih suvremenih tema, programa i projekata.

Obilježavajući značajnu obljetnicu Institut je pokrenuo više aktivnosti na polju razvoja publike te kroz različite komunikacijske kanale otvorio svoja vrata široj javnosti.

Započete aktivnost se prelijevaju i na 2024. godinu, usporedo s pokretanjem novog znanstvenoistraživačkog ciklusa kroz potpisivanje programskog ugovora s Ministarstvom znanosti i visokog obrazovanja za period od 2024. do 2027. godine.

Knjižnica kao interprojektna poveznica te integracijsko sjedište svih institutskih aktivnosti u narednom periodu osobito će se usmjeriti ka razvoju publike, suradničkim pristupima komuniciranja te primjenama digitalnih alata u ostvarivanju zadanih ciljeva.

---

⁴⁴ Kontakt: ams@ief.hr, mihaela@ief.hr

Marija Završki (HRT Osijek, Hrvatska)⁴⁵

ASPEKTI MEĐUSEKTORSKE SURADNJE U UPRAVLJANJU KULTURNOM BAŠTINOM U TURIZMU SLAVONIJE I BARANJE

Resursi kulturne i prirodne baštine, u doba ekstenzivne komodifikacije i baštinizacije postaju sve atraktivniji proizvodi na europskom turističkom tržištu i u Republici Hrvatskoj. Kulturni resursi predstavljaju važan dio atrakcijske osnove destinacije Slavonija (sa subregijama Baranjom i Srijemom) što je u utvrđeno aktualnim Strateškim marketinškim planom turizma Slavonije s planom brendiranja za razdoblje 2019. – 2025. i strateškim dokumentima za svaku slavonsku županiju. U tom kontekstu, kulturna je baština prepoznata kao strateški atribut u postizanju dugoročnih turističkih ciljeva. Istovremeno, upravljanje kulturnom baštinom predstavlja značajan izazov za sve uključene dionike iz javnog, privatnog i civilnog sektora, od jedinica lokalne samouprave (županije, gradovi, općine) pa sve do lokalne zajednice. Preduvjet učinkovitom upravljanju kulturom baštinom stvaranje je povoljnog zakonskog i institucionalnog okvira za uvođenje međusektorske suradnje na temeljima najboljih europskih i svjetskih praksi. Kao središnji problem ovog istraživanja prepoznat je nedovoljno iskorišten prostor (potencijal) međusektorske suradnje između različitih interesnih skupina odnosno kulturnih stručnjaka s jedne strane, a s druge turističkih djelatnika i svih uključenih u očuvanje i promociju kulturne baštine. Nedovoljna razvijenost međusektorske suradnje posljedica je nestručno implementiranih politika, nedostatka ulaganja i poticanja poduzetništva u kulturi, slabe vidljivosti lokalne zajednice, zamršenih imovinsko-pravnih odnosa pojedinih kulturnih dobara i dr. Ovim istraživanjem nastojalo se doznati na koje se načine upravlja kulturnom baštinom u turizmu Slavonije (Baranje i Srijema) i koji su preduvjeti uspostavljanju međusektorske suradnje. U tu svrhu istraženi su primjeri

---

⁴⁵ Kontakt: zavrskim@gmail.com

uspješnih praksi u upravljanju kulturnom baštinom u turističke svrhe u Osječko-baranjskoj, Požeško-slavonskoj i Vukovarsko-srijemskoj županiji koji se temelje na suradnji. Na takvim projektima i programima surađuje i lokalna zajednica kroz kulturno-umjetničke udruge, privatni sektor i turističke agencije, vodiči, tradicijski obrtnici i slične organizacije, upravni odjeli u jedinicama lokalne samouprave, baštinske ustanove (muzeji, galerije i sl.), poduzetnici i OPG-ovi u turizmu i kulturi i ostale interesne skupine koje se može smatrati „čuvarima baštine“.

Uočeno je kako su oblici suradnje u kulturno-turističkom sektoru u Slavoniji često iskazani kroz javno-civilno i javno-privatno partnerstvo i druge institucionalne i izvaninstitucionalne oblike suradnje. Složeniji oblici suradnje još su uvijek nedovoljno razvijeni u kontekstu domaćeg turizma. Stoga usklađivanje ciljeva u kulturnom turizmu s ciljevima svih uključenih dionika predstavlja inicijalni korak u stvaranju međuresorne radne skupine koja će koordinirano upravljati kulturnom baštinom u turističke svrhe. Kako bi se to u budućnosti ostvarilo važno je poticati otvorenu komunikaciju, dijalog i transfer znanja između svih uključenih, a osobito onih koji nemaju izravan pristup ili resurse za društveno odgovorno i održivo upravljanje kulturnom baštinom.

Vlatka Lemić (ICARUS Hrvatska, Hrvatska)⁴⁶

ARHIVI I TRAGOVI MIGRACIJA

Projekt Kreativne Europe „Arhivi i tragovi migracija“ istražuje transnacionalne kontekste migracija i dijaspore kroz arhivsku i arhivističku perspektivu. U projektnim aktivnostima otvaraju se pitanja vrednovanja, očuvanja, opisa i pristupa arhivskom i dokumentarnom gradivu koje dokumentira emigraciju i imigraciju, ekspatrijaciju i zajednice dijaspore, migracije u širom smislu pojma. U projektu partnerski sudjeluju Ministarstvo kulture i sporta: Španjolski državni arhiv (Ministerio de Cultura y Deporte: Archivos Estatales de España), Nacionalni arhiv Mađarske (Magyar Nemzeti Levéltár), Zaklada De Domijnen iz Nizozemske te ICARUS Hrvatska kao kordinator.

Radionica "Arhivi i tragovi migracije" namijenjena je sudionicima projekta, ali i drugim baštinskim stručnjacima koji se susreću s temama migracije u prošlosti i sadašnjosti. Fokus radionice je na prikupljanju i arhiviranju usmenih povijesti, zakonskoj regulativi te poteškoćama u praktičnim istraživanjima.

Info:

<https://projectatom.eu/>

<https://www.icarushrvatska.hr/projekti-i-suradnje/atom>

---

⁴⁶ Kontakt: info.icarushr@gmail.com

Jesenska Ricl (Muzej Slavonije Osijek, Hrvatska)⁴⁷

DIGITALNA KUTIJA NAŠEG SJEĆANJA

Muzej Slavonije sudjelovao je u međunarodnom projektu BOOM – Box of Our Memories financiranom iz programa Erasmus Plus. Cilj projekta je poboljšanje kvalitete života osoba s demencijom i drugim oblicima gubitka kognitivnog pamćenja povećanjem broja raznolikih kulturno-umjetničkih programa u baštinskim ustanovama. Preduvjet tome je stjecanje novih vještina i kompetencija djelatnika u kulturi sudjelovanjem u neformalnom programu za usavršavanje odraslih. Novitet ovog projekta je izrada digitalne kutije sjećanja koju mogu koristiti formalni i neformalni njegovatelji, zajedno s osobama oboljelim od demencije, u bilo koje vrijeme i na bilo kojem mjestu, a temelji se na učitavanju digitiziranih formata osobnih predmeta, audio i video zapisa, itd. s ciljem svakodnevnog korištenja građe i njegovanja memorije sjećanja. Jesenska Ricl je bila voditeljica projektnih aktivnosti za vrijeme trogodišnjeg trajanja projekta.

Info:

<https://boxofourmemories.eu/en/>

---

⁴⁷ Kontakt: jesenska.ricl@mso.hr

Irena Miholić, Koraljka Kuzman Šlogar (Institut za etnologiju i folkloristiku, Hrvatska)⁴⁸

TRADICIJSKA KULTURA U DIGITALNOM OKRUŽJU: RAZVOJ REFERENTNOG CENTRA ZA NEMATERIJALNU KULTURU

U ovom izlaganju namjera nam je predstaviti jedan od novih projekata Instituta za etnologiju i folkloristiku, pod nazivom „Tradicijska kultura u digitalnom okružju: razvoj Referentnog centra za nematerijalnu kulturu“ (TKuDOR). Koristeći najnovija tehnološka dostignuća i razvijajući digitalnu humanistiku, projekt ima za cilj stvaranje mreže suradnika i korisnika te oblikovanje jedinstvene baze podataka o nositeljima hrvatske nematerijalne kulture u zemlji, iseljeništvu i među nacionalnim manjinama. Riječ je zapravo o nastavku dugogodišnjega znanstvenog istraživanja koje sada ulazi u novu fazu, a provedba projekta podijeljena je u nekoliko etapa koje uključuju uspostavu suradničke mreže, terenska istraživanja, digitalnu obradu podataka te suradnju s lokalnim partnerima radi edukacije i očuvanja nematerijalne kulture.

Projekt postavlja temelje za inovativne pristupe očuvanju i promicanju kulturne baštine u suvremenom digitalnom dobu. Kroz povezivanje prošlosti i sadašnjosti, tradicije i tehnologije, projekt nastoji osigurati da nematerijalna kultura ostane živa i relevantna za buduće generacije te ujedno promiče otvorenu znanost i obrazovanje.

---

⁴⁸ Kontakti: irena@ief.hr, koraljka@ief.hr

Petar Elez (Državni arhiv u Vukovaru, Hrvatska)⁴⁹

SURADNJA DRŽAVNOG ARHIVA U VUKOVARU S KULTURNIM, ZNANSTVENIM, ODGOJNO-OBRAZOVNIM I VJERSKIM USTANOVAMA I GRAĐANSKIM UDRUGAMA I DRUŠTVIMA NA PODRUČJU VUKOVARSKO-SRIJEMSKE ŽUPANIJE

U siječnju 2024. godine navršilo se 17 godina od osnutka Državnog arhiva u Vukovaru. Arhiv je u navedenom razdoblju ostvario plodnu suradnju s brojnim kulturnim, znanstvenim, odgojno-obrazovnim i vjerskim ustanovama i građanskim udrugama i društvima na području Vukovarsko-srijemske županije. Neke od njih, poput Hrvatskog državnog arhiva, Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar ili Matice hrvatske, ustanove su i udruge od hrvatskog nacionalnog značaja. U kontekstu spomenute suradnje do sada su priređeni i objavljeni vrijedni arhivski izvori, poduzeta multidisciplinarna znanstvena istraživanja te objavljene prateće znanstvene studije koje su bitno doprinijele razumijevanju prošlosti zapadnog dijela Srijema. Arhiv je jednako tako svojim inovativnim edukativnim praksama ostvario značajne iskorake na području razvoja arhivske pedagogije, u prvom redu usmjerene prema razvijanju interesa za zavičajnu povijest kod učenika osnovnih i srednjih škola, ali i djece predškolskog uzrasta.

---

⁴⁹ Kontakt: ravnatelj@davu.hr

Katarina Čeliković (Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, Srbija)⁵⁰

PREZENTACIJA KULTURE HRVATA U SRBIJI U DIGITALNOM OKRUŽENJU

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata od 2009. godine radi na istraživanju, očuvanju, unaprjeđenju i promociji kulturno-povijesnog nasljeđa i suvremenog stvaralaštva. Od početka svojega djelovanja radi na stvaranju arhiva hrvatske zajednice putem prikupljanja, obrade i diseminacije raznovrsnog gradiva. Prezentacija kulture i kulturnih praksi i proizvoda vrši se korištenjem digitalne tehnologije, putem digitalizacije stare i raritetne, knjižnične i muzejske građe Hrvata u Vojvodini, kratkih promotivnih filmova, virtualne šetnje kroz etno-kuće, Topoteku „Baština Hrvata u Srbiji“, putem nagradnih natječaja za učenike poput „Snimi kratki film mobitelom - o nematerijalnoj kulturnoj baštini Hrvata u Srbiji“ i osvoji pametni telefon. Rezultati takvog rada objavljuju se na mrežnoj stranici Zavoda, na društvenim mrežama i time se ostvaruje komunikacija s publikom.

---

⁵⁰ Kontakt: katarina.celikovic@gmail.com

Ivana Samardžić (Danube Competence Center, Serbia)⁵¹

RAZVOJ KULTURNE RUTE VIJEĆA EUROPE „RUTA RIMSKIH CAREVA I DUNAVSKA VINSKA RUTA“ - PROJEKT #ROMANSWINEDANUBE

BUILDING EUROPEAN CULTURAL ROUTE „THE ROMAN EMPERORS AND DANUBE WINE ROUTE“ - #ROMANSWINEDANUBE PROJECT

The project #RomansWineDanube targets the challenges facing the Danube region, including demographic decline and socio-economic disparities, through innovative tourism strategies. By focusing on underdeveloped areas, it aims to leverage cultural heritage and natural resources, fostering transnational partnerships to enhance tourism experiences. Key outputs include collaborative models for improved visitor experiences, innovative sub-destination management solutions, sustainable travel packages, and new touristic events like Roman Emperors and Wine Festivals. Beneficiaries range from local communities and businesses to vulnerable groups and policymakers across the region. The project's transnational approach facilitates knowledge exchange and best practice sharing, emphasizing inclusive tourism development and digital promotion techniques. Leveraging the certified CoE Route, it aims to amplify cultural heritage visibility and inspire similar initiatives across cultural routes, contributing to sustainable tourism development in the Danube region and beyond.

Info:

<https://romanemperorsroute.org/>

---

⁵¹ Kontakt: ivana.samardzic@danubecc.org

Toni Podmanicki (Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku, Sveučilište J. J. Strossmayera, Hrvatska)⁵²

EDUKACIJSKE PRAKSE KORIŠTENJA DIGITALNIH ALATA I SUSTAVA U KULTURI I KREATIVNIM INDUSTRIJAMA

Studenti diplomskog sveučilišnog studija Menadžment u kulturi i kreativnim industrijama kroz nastavne aktivnosti upoznaju i kritički procjenjuju različite alate i sustave koji omogućavaju suvremenu, interaktivnu komunikaciju kulturnih vrijednosti. Primjene tehnologije proširene i virtualne stvarnosti, Internet of Things, igrifikacije i slično danas su neophodne u radu baštinskih ustanova i stručnjaka. Kroz edukaciju studenti se osposobljavaju za izradu prototipa aplikacije koje je moguće primijeniti u razvoju i promociji kulturnog identiteta te očuvanju kulturne baštine korištenjem suvremenih tehnologija digitalizacije. U izlaganju se žele prikazati primjeri kreativnih mogućnosti komuniciranja kulturno-povijesne i umjetničke baštine u nastavnom procesu na Akademiji za umjetnost i kulturu u Osijeku.

---

⁵² Kontakt: tpodmani@aukos.hr

Agnes Telek (Budapest City Archives, Hungary)⁵³

CITY MEMORIES & LIVING PASTS - UPDATES ON THE LATEST CONTRIBUTIONS AROUND THE BUDAPEST CITY ARCHIVES

We welcomed some Swedish colleagues to visit our Archive a few years ago and showed them around the repositories. Little did we know this was one of the starting points of a future collaboration between our institutions.

Later, Ann-Sofi Forsmark, a manager of the Stockholm City Archives invited us to join them in a collaboration which aims to map and investigate professional practices around the architectural collections in three capital cities of Europe. Also, with the Copenhagen City Archives on Board, we are sharing experiences and presenting the projects we are working on to learn more about the possibilities of our materials and institutions we might not have been aware of. Within the framework of the project called "City Memories - Visualizing Change in Three European Capitals" we embark with two of our essential stakeholders. The Budapest100 is an annual event, organised by the NGO Contemporary Architecture Center, supported by volunteer researchers who are recurrent visitors of our institution. While they reconstruct the history and the story of a house based on our documents and databases, they create new materials about them: house data sheets are born in this process, which unify different sources and present the architectural history in a very user-friendly and easily accessible way. We provide them with archive drawings and documents for the events' pop-up exhibitions and in exchange, they deliver the digital-born documents of the houses. This makes a brand-new type of collecting; we call it data circulation.

---

⁵³ Contact: teleka@bparchiv.hu

A quite similar cooperation we have with an academy: the Ybl Miklós Faculty of Architecture and Civil Engineering, who are using our digitised drawings to learn 3D modelling of historical buildings. Since they receive the material for free, was also receive digital building reconstructions from them.

In both cases, our architectural collection enriches, additionally with digital-born documents. Since it is quite a pioneer way to contribute, we will present our experiences and challenges in a best practice guide because of the City Memories project. We are meeting in all the member cities in person to observe the field and meet our partners' partners to see their limits and possibilities.

Expected outputs are:

- new and innovative practices for cultural heritage professionals and researchers and co-creation processes with users,
- enhanced user experiences by improved access and searchability,
- programmes, lectures, and publications open to all citizens and available both on-site and online.

Another and just starting contribution we have is called "Living Past", started by Utrecht University, powered by ELTE in Budapest. The intention is to run challenge-based learning (CHARM-EU) and the integration of the different fields of science. The aim is to interpret the Dutch colleagues' idea and run a semester from September 2024 at the Faculty of Humanities and Archaeology and Informatics at ELTE with close cooperation on an urban history topic with our archive. We will give a helping hand to the university students (and their teachers) on the usage of the archival databases and materials and discover our possibilities and limits also in such a contribution.

Jasenka Ferber Bogdan (Arhiv za likovne umjetnosti HAZU, Hrvatska)⁵⁴

DIGITALNI PROJEKTI ARHIVA ZA LIKOVNE UMJETNOSTI HAZU

Izlaganje će se fokusirati na digitalne projekte koje provodi Arhiv za likovne umjetnosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (HAZU). Predstavljanjem digitalizacije značajnih arhivskih zbirki, pružit će se uvid u tehnološke inovacije koje omogućuju pristup umjetničkom nasljeđu putem Interneta. Razmatrat će se važnost očuvanja kulturne baštine kroz digitalne formate te kako digitalni pristupi otvaraju nove mogućnosti istraživanja i edukacije.

Također, istaknut će se suradnja s različitim baštinskim ustanovama i planirani budući koraci u kontekstu digitalnog razvoja Arhiva za likovne umjetnosti HAZU.

---

⁵⁴ Kontakt: jfb@hazu.hr

Edita Francišković (Veterinarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu)⁵⁵

DIGITALIZIRANA KULTURNA BAŠTINA VETERINARSKOG FAKULTETA U ZAGREBU

DIGITIZED CULTURAL HERITAGE OF THE FACULTY OF VETERINARY MEDICINE IN ZAGREB

U prvom dijelu prezentacije bit će predstavljena digitalizirana arhivska građa fakulteta s opisom tema i načinom njihova izbora.

U drugom dijelu prezentacije bit će predstavljena digitalizirana muzejska građa nastala u sklopu HKO projekta.

Info:

<https://wwwi.vef.hr/arhiva/>

<https://expo.vef.hr/>

---

⁵⁵ Kontakt: edita.franciskovic@vef.hr

Ivana Čurik (Državni arhiv u Osijeku, Hrvatska)⁵⁶

SKRIVENO BLAGO DRŽAVNOG ARHIVA U OSIJEKU: GRAMOFONSKE PLOČE

Izlaganje donosi osvrt na obradu i sređivanje gramofonskih ploča koje se čuvaju u Državnom arhivu u Osijeku. Obradu i sređivanje gramofonskih ploča ubrzao je projekt Instituta za etnologiju i folkloristiku „Diskografska industrija u Hrvatskoj od 1927. do kraja 1950-ih” kojem je cilj stvaranje baze podataka s prikazom ukupnog fonda diskografskih izdanja tvrtki Edison Bell Penkala, Elektroton i Jugoton od 1927. do kraja 1950-ih na temelju arhivskih fondova, prodajnih kataloga i periodike jer gramofonske ploče proizvedene u Hrvatskoj prije 1960. nisu nigdje sustavno sakupljane i sačuvane.

Gramofonske ploče već spomenutih tvrtki Edison Bell Penkala, Elektroton i Jugoton na 78 okretaja u minuti, izrađene od šelaka u okviru projekta predstavljene su u digitalnoj bazi podataka Hrvatska e-diskografija. Trenutno, u bazi se nalazi više od 750 zapisa povezanih s gramofonskim pločama koje se čuvaju u Državnom arhivu u Osijeku.

Info:

<https://www.ief.hr/istrazivanja/znanstveni-projekti/diskograf/hrvatska-e-diskografija/>

---

⁵⁶ Kontakt: ivana.curik@gmail.com

Elija Tauber, Sejdalija Gušić (Židovska zajednica BiH, Bosna i Hercegovina)⁵⁷

ARHIV – DOKUMENTACIJSKI CENTAR ŽIDOVA U BIH

Ideja o formiranju Arhiva - Dokumentacionog centra Jevreja u Bosni i Hercegovini nastala je zbog potrebe za proučavanjem povijesti progona Židova od strane nacista, kao i za prikupljanjem dokumentacije o Židovima u BiH od petnaestog stoljeća do danas, usmjeravajući se uglavnom na period Holokausta te prikupljanje knjiga i članaka o raznim židovskim povijesnim temama, ali i zbog sve većeg interesa istraživača, studenata i učenika koji pišu seminare, doktorate i druge radove.

Cilj osnivanja Arhiva je da se za buduća pokoljenja sačuva povijest Židova na ovim prostorima, odnosno da se dokumenti koji su godinama razbacani po knjižnici Židovske općine u Sarajevu, drugim židovskim općinama u BiH te kućnim arhivima prikupe i skeniraju, kako bi se svi našli na jednom mjestu i bili lako dostupni svim istraživačima i zainteresiranima. Također, u cilju prikupljanja povijesne građe o Židovima Bosne i Hercegovine, regije i šire, neophodno je evidentirati, a po mogućnosti i presnimiti, građu koja se nalazi u različitim arhivima, bibliotekama i muzejima.

Povijest Židova BiH nije nikada napisana. Do sada postoji samo nekoliko knjiga koje obrađuju ovu temu, ali nijedna nije cjelovita niti obuhvaća sve vremenske periode. Dosada napisano predstavlja dobru podlogu za daljnje istraživanje, iako ostaju velike praznine u pojedinim stoljećima ili o pojedinim osobama, zajednicama i događajima. Činjenica je da se do danas nije utvrdio točan datum dolaska Židova u BiH, premda izvjesni, veoma cijenjeni povjesničar kojega svi citiraju, M. Franco tvrdi

---

⁵⁷ Kontakt: taubereli@yahoo.com

da su prvi Židovi stigli u Bosnu 1530. godine (a ne 1565. kao što mi tvrdimo) te da su prvi ukopi bili već 1545. godine. Nažalost ne navodi izvore ovih podataka, tako da je pred nama da potvrdimo ovu činjenicu.

Ovo je samo jedan primjer podataka koje treba dokazati, no najvažnije je potaknuti opširna istraživanja koja bi pridonijela predstavljanju djelovanja Židova u kulturnom, obrazovnom, privrednom, urbanističkom i industrijskom razvoju BiH.

Teme o ulozi i mjestu židovske kulture i tradicije u povijesti Bosne i Hercegovine predstavljaju nedovoljno istraženo područje, koje je zato gotovo potpuno nepoznato ne samo široj javnosti u BiH već i povijesničarima, sociolozima kulture kao i stručnjacima iz drugih područja.

Tatjana Ružić (Državni arhiv u Bjelovaru, Hrvatska)⁵⁸

ČESI U HRVATSKOJ; OBITELJI DOČKAL I UHLIR

Česi su jedna od 22 ustavom priznate nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj. Prema popisu stanovništva udio Čeha u broju stanovnika je 0,20 %, što izraženo brojem iznosi 7862.

Doseljavanje stanovništva iz Češke i Moravske na područje današnje Republike Hrvatske započelo je sredinom 18. stoljeća i trajalo je gotovo 150 godina. Drugi veliki doseljenički val završava oko 1900. godine i može se reći da je tada formirana češka manjina u Hrvatskoj. Mnogi njezini pripadnici s vremenom su izgubili nacionalni identitet, zaboravili jezik i pohrvatili se. Danas najviše Čeha živi u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji i to u okolici Daruvara.

Upravo u Daruvaru je sjedište Saveza Čeha u RH u koji su udružene udruge i ustanove pripadnika češke nacionalne manjine. Članovi Saveza su 32 češka društva (besede) koje djeluju na području Republike Hrvatske, češke osnovne škole i vrtiće te Novinsko izdavačka ustanova Jednota čiji je Savez osnivač. NIU Jednota svojim istoimenim tjednikom i drugim izdanjima informira pripadnike češke nacionalne manjine o povijesti, životu i radu češke manjine u RH. Jednotina izdanja čuvaju se i u specijalnoj knjižnici Državnog arhiva u Bjelovaru. Osim izdanja Jednote, Državni arhiv u Bjelovaru trajno čuva gradivo 11 čeških osnovnih škola i Češke obeci Bjelovar te nadzire gradivo 9 ustanova češke nacionalne manjine. Budući da je rad češke nacionalne manjine odlično dokumentiran u izdanjima Jednote, u projektu ATOM povezali smo gradivo koje se čuva u DABJ s privatnim gradivom obitelji čeških doseljenika u Bjelovar, koje nije poznato javnosti.

---

⁵⁸ Kontakt: tatjana.ruzic@dabj.hr

Obitelji Dočkal i Uhlir u Ivanovčane pokraj Bjelovar doselile su krajem 19. stoljeća. U realizaciju projekta uključili smo i sjećanja Miroslava Uhlira, potomka prvih doseljenika obitelji Uhlir i Dočkal. Njegove navode provjerili smo i utočnili u gradivu DABJ te u dostupnim podacima na internetu. Obitelj Uhlir nije pretjerano držala do nacionalnog identiteta, za razliku od obitelji Dočkal. Svih četvero djece – Stjepan, Vjekoslav, Emilija i Vladimir Dočkal, bili su polaznici Čehoslovačke Masarykove škole u Bjelovaru. Njihov djed Franjo Dočkal, koji je obitelji doveo u Ivanovčane, bio je član Češke obeci Bjelovar. Njihova imena nalazimo u fondovima HR DABJ 745 Čehoslovačka škola Masarykova Bjelovar (1925. – 1941.), serija Imenici učenika i HR DABJ 344 Češka obec Bjelovar (1918. – 1986.), serija Popis članova.

Jedan od stvaratelja koje nadzire DABJ je Češka obec Bjelovar koju smo uključili u realizaciju projekta AToM. DABJ ih je opremio ambalažom za bolje čuvanje arhivsko gradiva, prvenstveno plakata njihovih prepoznatljivih priredbi. U planu je prikupljanje privatnih fotografija članova Češke obeci Bjelovar, njihovo skeniranje i uvrštavanje u Topoteku te izložba 2025. godine u povodu 100-te godišnjice osnivanja Čehoslovačke škole Masarykove u prostorijama Češke obeci Bjelovar.

Ariana Novina, Tajana Vrhovec Škalamera (Akademija likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska)⁵⁹

STRANI STUDENTI NA AKADEMIJI LIKOVNIH UMJETNOSTI U ZAGREBU OD 1907. DO DANAS

Od osnutka Više škole za umjetnost i umjetni obrt 1907. godine do današnje Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu, ova visokoškolska ustanova za likovno obrazovanje predstavlja nezaobilazno mjesto interesa stranih državljana iz različitih zemalja. U ovom će se radu predstaviti važnost zagrebačke Akademije u formiranju jezgre likovnih disciplina na ovim prostorima, reformi obrazovanja i mjestu susreta različitih nacionalnosti i kultura.

---

⁵⁹ Kontakt: aria@alu.hr

Šimun Novaković (Arhiv Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina)⁶⁰

PERIODIKA KAO POVIJESNI IZVOR O SLANJU BOSANSKOHERCEGOVAČKE DJECE NA PREHRANU U HRVATSKU I VOJVODINU TIJEKOM PRVOGA SVJETSKOGA RATA

U Arhivu Bosne i Hercegovine nalazi se arhivsko gradivo koje se odnosi na slanje bosanskohercegovačke djece tijekom 1917. i 1918. na prehranu u Hrvatsku i Vojvodinu. Gradivo se nalazi u nekoliko različitih fondova, a dobar dio podatak o navedenoj problematici moguće je pronaći i u periodici toga vremena. Svakako da u navedenom kontekstu središnje mjesto pripada službenom glasilu austrougarskih vlasti *Sarajevskom listu* koji je detaljno opisao putovanje nekoliko tzv. ferijalnih kolonija bosanskohercegovačke djece na prehrani u Hrvatskoj, a nešto kasnije i u Vojvodini. Izvješća s navedenih putovanja pisao je vladina podtajnik za nastavu i bogoštovlje Eugena Sladović pl. Sladojevički. U *Sarajevskom listu* se nalaze i druge vijesti o slanju i boravku djece na prehrani, a neke je članke *Sarajevski list* preuzeo iz hrvatskih tiskovina. O odlasku bosanskohercegovačke djece pisali su *Saraevoer Tagblatt* i *Bosnische Post* koji su izlazili na njemačkom jeziku. Nakon uspostave Kraljevine SHS, o ovoj problematici, odnosno boravku i povratku djece pisalo je *Narodno jedinstvo*.

---

⁶⁰ Kontakt: simun.novakovic73@gmail.com

Ivana Hebrang Grgić (Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska), **Nives Tomašević** (Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku, Sveučilište J. J. Strossmayera, Hrvatska)⁶¹

PRIČA O HRVATIMA NA NOVOM ZELANDU KROZ PUBLIKACIJE

Prikazat će se istraživanja provedena tijekom rada na knjizi *Their Faraway Home* – engleskom i nadopunjenom izdanju knjige *Ni s kućom ni bez kuće* u kojem se opisuje život Hrvata u Novome Zelandu od najranijih doseljavanja do danas. U središtu interesa istraživanja su publikacije Hrvata u Novome Zelandu, novine i knjige, ali istražujući njih, autorice su istražile i širi društveno povijesni kontekst. Život ranih useljenika nije bio nimalo lak – radili su cijele dane najteže fizičke poslove, nisu znali engleski jezik, a nisu imali sredstva za povratak u domovinu. Novine na hrvatskom jeziku bile su im važan izvor informacija o staroj i o novoj domovini. Budući da su brojne publikacije s vremenom izgubljene, autorice su u svojim istraživanjima uključivale zajednicu i primjenom te metode uspjele su pronaći mnoge zagubljene publikacije, ali i brojne životne priče koje su dio i hrvatskog i novozelandskog nasljeđa. Osim knjige, rezultat provedenih istraživanja su i online pretražive bibliografije te digitalizirane publikacije koje su dostupne u repozitoriju Hrvatski iseljenički tisak.

---

⁶¹ Kontakt: ihgrgic@ffzg.hr, tomasevic.nives@gmail.com

Denis Njari (Filozofski fakultet u Osijeku, Sveučilište J. J. Strossmayera, Hrvatska)⁶²

NOVINE SLAVONSKIH MAĐARA KAO POVIJESNI IZVOR

Novine slavonskih Mađara (Szlavóniai magyar újság) tjedne su novine koje su izdavane u Osijeku u razdoblju od 1908. do 1908. godine. Radilo se o novinama koje su se i ranije pokušale pokrenuti, no zbog kompliciranih mađarsko-hrvatskih odnosa to je odgođeno do 1908. godine. Naklada novina išla je čak do 5000 primjeraka, čime su bile druge najtiražnije novine u to doba u Hrvatskoj, odmah iza *Obzora*. Novine su bile odmjerena stila, punoga poštovanja prema Hrvatima, ali i uz jasan mađarski nacionalni duh. Novine su kao historiografski izvor dosad gotovo u potpuno nekoristene, te predstavljaju izvrstan izvor za proučavanje lokalne povijesti Osijeka i okolice, povijesti mađarske manjine u Hrvatskoj, hrvatsko-mađarskih odnosa, ali i druge vrste historiografskih, filoloških i društveno humanističkih istraživanja. Suradnjom između osječkog Mađarskog kulturnog kruga Zrínyi i Nacionalne knjižnice Szécsényi (Országos Szécsényi Könyvtár) iz Budimpešte, svih više od 500 brojeva *Szlavóniai magyar újsága* digitalizirano je i stavljeno na raspolaganje svim zainteresiranim istraživačima. U izlaganju će se predstaviti kako same *Novine slavonskih Mađara*, tako i navedeni projekt omogućavanja njihove dostupnosti.

---

⁶² Kontakt: denis.njari@gmail.com

Zlata Vasiljević (Hrvatska riječ, Srbija)⁶³

„HRVATSKA RIJEČ” I DIGITALNI MEDIJI

Tjednik *Hrvatska riječ* od 2003. godine prati rad kulturnih udruga, bilježi osobne priče i sjećanja te na taj način čuva kulturno-povijesno nasljeđe Hrvata u Vojvodini/Srbiji. Svi brojevi *Hrvatske riječi*, a više ih je od 1000, dostupni su na internetskoj stranici tjednika.

U promoviranju i prezentiranju kulturne baštine koristimo i suvremene načine kao što su objave fotografija i video zapisa na društvenim mrežama.

Info:

<https://www.hrvatskarijec.rs/>

---

⁶³ Kontakt: urednica@hrvatskarijec.rs

Aleksandra Uzelac, Jaka Primorac (Institut za razvoj i međunarodnu suradnju, Hrvatska)⁶⁴

DIGITAL TRANSFORMATION AND CULTURAL POLICIES IN EUROPE: CROATIA'S PERSPECTIVE

What happens when cultural policy gets changed and challenged by digital culture? The three years of research activities on the project "Rapids and Backwaters. Adapting Fast and Slow to a Digital Cultural Turn" aimed at answering this question through the analysis of EU digital cultural policy and by analysing and comparing seven different digital cultural policies of Europe (UK, Germany, Croatia, Sweden, Spain, Norway, and Switzerland). The results of this research are available in the open-access book *Digital Transformation and Cultural Policies in Europe*.

The presentation will provide an understanding of the current policy framework of digital culture, showing how digital cultural policies are works in progress, struggling to align their aspirations with their effectiveness. It will particularly focus on the analysis of the trajectory of implementation of policies for digitisation and digitalisation of culture in Croatia and critically review the available data concerning initiatives and policies concerning the cultural heritage sector, and media and the audio-visual sector. By providing an analytic overview of the existing national strategic documents that are relevant for digital cultural policy-making, by analysing the impact that the EU legislative framework and the EU funds had on conceptualising digital cultural policies in Croatia, and by assessing the implementation issues of digital culture in practice, this presentation will enquire whether the presented policy instruments regarding digital culture in Croatia could be regarded as "critical digital cultural politics". That is, as policies that work for the public good, diversity, freedom of information, cultural rights, rights as data subjects, etc.

---

⁶⁴ Kontakt: auzelac@irmo.hr

Janja Kovač (Muzej Međimurja Čakovec, Hrvatska)⁶⁵

MUZEJI U E-DOBU

Muzej Međimurja Čakovec unazad desetak godina provodi projekte digitalizacije muzejskog fundusa. Na temelju iskustva zasebnih muzejskih projekata te sudjelovanja u projektu e-kultura koji je vodilo Ministarstvo kulture i medija RH u izlaganju ću govoriti o dobrim i lošim stranama digitalizacije s posebnim osvrtom na digitalizaciju predmeta povezanih s nematerijalnom baštinom na koje bi se mogla primijeniti autorska prava.

By presenting main project objectives and results, as well as providing the participants with the opportunity to give feedback on currently available tools and materials, the workshop aims to encourage a broader discussion about the digital competences in the cultural heritage field and the challenges encountered by cultural institutions in developing digital leadership.

---

⁶⁵ Kontakt: zara.kovac@gmail.com

Ivan Mravilčić (Dvor Trakošćan, Hrvatska)⁶⁶

OŽIVJELI TRAKOŠĆAN

Trakošćan pruža jedinstven i cjelovit doživljaj, njegova je posebnost kontinuitet koji se očituje kroz sačuvanu muzejsku građu, povijesno usko vezanom uz život njegovih vlasnika i smještenom u izvornom ambijentu koji je u suglasju s romantičarskim parkom.

U svrhu oživljavanja bogate prošlost trakošćanskog dvorca i njegovih nekadašnjih žitelja uz pomoć ove mobilne aplikacije, koja koristi proširenu stvarnost, pružamo posjetiteljima edukativan i zabavan doživljaj. Zanimljivijom nadopunom bogatog muzejskog ambijenta kroz odabrane tematske cjeline promatrač prelazi vremenski okvir te dobiva dublji uvid u dvorski život i kulturu.

Upotreba proširene stvarnosti za promicanje turističkih destinacija, njihove kulture i povijesti može značajno poboljšati korisničko iskustvo. Ne samo da korisnici uče o povijesti i kulturi na zabavan i interaktivan način, već im je pružena i mogućnost da to iskustvo podijele s drugima putem društvenih medija. Na taj način, „Oživjeli Trakošćan“ služi kao moćan alat za globalno promoviranje ove kulturno-povijesne cjeline.

Aplikacija uz pomoć AI tehnologije prati kretanje posjetitelja te prepoznaje određenu prostoriju dvorca, kada korisnik usmjeri kameru prema odabranoj točki prikazuje se animirani 3D sadržaj koji nadopunjuje bogati postojeći prostor. Moguće je snimanje fotografija tijekom upotrebe proširene stvarnosti. Te fotografije će se automatski spremati u galeriju kako bi korisnik imao personalizirane uspomene. Aplikacija sadržava 3D modele, animacije, vizualne efekte, zvučne zapise i tekstualne informacije. Modeli su realistični i animirani. U sklopu

---

⁶⁶ Kontakt: ivan@trakoscan.hr

svake AR točke nalazi se info ikona, pritiskom se otvara prozor u kojem se nalazi tekst sa nekoliko informacija o točki i prostoriji u kojoj se korisnik nalazi. Aplikacija je dostupna na hrvatskom i engleskom jeziku. Predstavljene su slijedeće AR točke: Lovačka soba – lovačka tradicija, Viteška dvorana – mačevanje viteza, Obiteljska dvorana – četiri oživljena portreta, Julijanina soba – Julijana slika, Mali salon – opuštanje u dvorcu, Galerija dječjih portreta – četiri oživljena portreta; Dvorska kuhinja – kuhanje.

Nositelj projekta „Oživljeni Trakošćan“ je muzej Dvor Trakošćan, realiziran je u suradnji s tvrtkom Delta Reality iz Zagreba, potporu je pružilo Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske.

Jasmina Tunjić (Arhiv Hrvatske radiotelevizije, Hrvatska)⁶⁷

ARHIV HRT-A – DIGITALIZACIJA ARHIVSKOG AV GRADIVA SNIMLJENOG NA 2" MAGNETNOJ VRPCI

UNESCO je definirao audiovizualnu baštinu kao najvažnije svjedočanstvo povijesnog i kulturnog identiteta jednog naroda. Sadržaji pohranjeni u radiotelevizijskim arhivima s civilizacijskog stajališta predstavljaju jedinstvenu i visoko vrijednu nematerijalnu imovinu nacije i države. Zapis je moćno sredstvo očuvanja povijesti od zaborava. U proteklih 96 godina postojanja radija i 66 godina televizije nastale su velike količine audio i audiovizualnih sadržaja pohranjenih na različitim nosačima zapisa u zavisnosti od stupnja razvoja tehnologija u određenim razdobljima. Danas oni predstavljaju neprocjenjivu i nezamjenjivu vrijednost u svakom pogledu.

Na nosačima audiovizualnih zapisa, posebno onima starije generacije, bez obzira na načine arhiviranja i uvjete čuvanja, kemijske reakcije dovode do njihove degradacije, do manjih ili većih oštećenja, a nisu rijetki slučajevi da dolazi i do potpunog uništenja sadržaja. Njihova zaštita se nameće kao prioritetan zadatak i institucije koje skrbe o arhivu kao i društva u cjelini. To se može učinkovito izbjeći upravo digitalizacijom i restauracijom od strane stručnih osoba i kompanija u skladu sa standardima koji se primjenjuju u svijetu. U posljednjih četvrt stoljeća s tržišta su nestali proizvođači vrpce i uređaja za snimanje i reprodukciju na dosadašnjim medijima. Nažalost, na svijetu je sve manje stručnih ljudi koji poznaju takvu tehnologiju i znaju se njome koristiti. Iz svih tih razloga digitalizacija se nameće kao prvorazredno pitanje očuvanja postojeće arhivske građe i omogućavanje korištenja sadržaja u budućnosti.

Proces digitalizacije audiovizualnih zapisa služi sigurnoj pohrani sadržaja za budućnost, te zaštititi od daljnjih oštećenja i mogućeg propadanja ukoliko ostanu pohranjeni na dosadašnjim medijima, odnosno nosačima pohrane. S druge strane, prijenos i pohrana na digitalnim medijima, te njihova restauracija, pružaju mogućnost daljnjeg korištenja pohranjenih sadržaja u cijelom medijskom sustavu u više smjerova.

---

⁶⁷ Kontakt: jasmina.tunjic@hrt.hr

Snježana Barić-Šelmić (Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku, Sveučilište J. J. Strossmayera, Hrvatska)⁶⁸

NEWAVES PROJECT - COLLABORATIVE ALLIANCE FOR RADIO RECOVERY AND BOOST OF COMMUNITY NEWS MEDIA IN LOW-DENSITY TERRITORIES

The international project NEWAVES brings together partners and participants from four European countries: Portugal, North Macedonia, Slovakia, and Croatia. The Newaves project represents Collaborative Alliance for Radio Recovery and Boost of Community News Media in Low-density Territories, financed through European Commission's framework programme for support to the culture and audio-visual sector - Creative Europe Programme (CREA).

The NEWAVES project is designed as a network for the exchange of best practices between local radio stations, journalists and communication experts. By giving local stations throughout Europe the opportunity to join a supportive network, NEWAVES is developing a cross-border and cross-sectoral community that will collaborate and have access to different tools and resources, including a digital platform for the distribution of radio programming in a variety of genres. The platform will contain materials produced by each of the local radio stations involved, giving them access to and promoting the circulation of a broad variety of European ("glocal") content, enhancing what they can offer their listeners and boosting their competitiveness. The project will implement a knowledge transfer center for the radio sector at the local level and improve the professional skills of journalists and media professionals.

---

⁶⁸ Contact: snjezana.baric@gmail.com

Tomislav Levak, Paula Rem (Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku, Sveučilište J. J. Strossmayera, Hrvatska)⁶⁹

PROJEKT „VERIFEYE – JAČANJE OTPORNOSTI DRUŠTVA NA DEZINFORMACIJE“: CILJEVI I AKTIVNOSTI

Projekt „VerifEye – jačanje otpornosti društva na dezinformacije“ prihvaćen je u srpnju 2023. na prvom Javnom pozivu za dodjelu bespovratnih sredstava za uspostavu sustava provjere točnosti informacija u okviru mjere „Uspostava provjere medijskih činjenica i sustava javne objave podataka“. Predmet Javnog poziva bilo je sufinanciranje aktivnosti povezanih s provedbom projekata za uspostavu sustava provjere točnosti informacija (*fact-checking*) objavljenih u javnom prostoru, medijima i na društvenim mrežama. Nositelji su mjere, koja se provodi u sklopu Nacionalnog plana oporavka i otpornosti (NPOO), Ministarstvo kulture i medija i Agencija za elektroničke medije, a projektu VerifEye dodijeljeno je razmjerno najviše sredstava od 12 tada prihvaćenih projekata u cijeloj Hrvatskoj.

Nositelj projekta je Centar za nestalu i zlostavljano djecu, a glavni partneri su Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku i Centar za kulturu medija iz Vinkovaca. Projekt je službeno započeo 31. kolovoza 2023. i traje do 31. prosinca 2025. Osnovni ciljevi ovoga projekta su jačanje otpornosti društva na dezinformacije smanjenjem količine dezinformacija, misinformacija i lažnih vijesti (*fake news*) u javnom prostoru, zatim jačanje informacijske pouzdanosti i sigurnosti kod konzumiranja medijskih sadržaja i korištenja društvenih mreža, jačanje kvalitete novinarstva i vjerodostojnog izvještavanja te jačanje medijske pismenosti. Potpora razvoju digitalnih vještina mladih navodi se kao jedan od ključnih ciljeva NPOO-a, što uključuje i poticanje i razvijanje digitalne pismenosti među mladima. Provedbom ovoga projekta,

---

⁶⁹ Kontakt: tomo.levak@gmail.com

usmjerenoga na provjeravanje vijesti i informacija objavljenih u medijima i javnosti vezano uz djecu i mlade, izravno se utječe na razvoj tih kompetencija, pružajući dostupne alate i vještine za provjeru činjenica i za kritičko razmišljanje o informacijama koje su dostupne na internetu.

U okviru ovoga izlaganja bit će pobliže predstavljeni ciljevi, razvoj, način provedbe te već realizirane i planirane aktivnosti u okviru projekta VerifEye. Cilj je upoznavanje stručne i šire javnosti s rastućim problemom proizvodnje i diseminacije dezinformacijskih sadržaja i narativa u javnom prostoru, potencijalnim načinima njihova suzbijanja, kao i konkretnim aktivnostima koje se na tom planu provode u okviru akademske zajednice.

Snježana Schuster (University of Applied Health Sciences, Croatia)⁷⁰

HERITAGE WITHOUT BORDERS: RESEARCH AND EDUCATIONAL PRACTICES FOR NEW PERSPECTIVES IN PHYSIOTHERAPY

The International Physiotherapy History Association (IPHA) is at the forefront of the community of physiotherapists dedicated to researching the history of physiotherapy. With a vision to "bring the history of physiotherapy alive," IPHA plays a pivotal role in advocating for the exploration and understanding of the profession's rich heritage at international, national, and local levels.

The core initiatives of IPHA, are focusing on the promotion of research, study, scholarship, and publication of historical perspectives. By positioning history as a valuable resource in present-day physiotherapy practice, teaching, education, regulation, management, and leadership, IPHA aims to cultivate an appreciation for the profound impact of historical knowledge in the broader context of healthcare and health-related topics.

Championing the idea that knowledge of our history is instrumental in shaping the future of the profession, IPHA challenges the physiotherapy community to integrate historical understanding into strategic planning and professional development. The association actively supports the archiving, collation, and international dissemination of historical materials, underscoring its commitment to preserving and sharing the narrative of physiotherapy's evolution.

It underscores the role of historical insights as a valuable resource for informing present and future physiotherapy practices, professional

---

⁷⁰ Contact: snjezana.schuster@zvu.hr

decision-making, management and leadership strategies, teaching methodologies, and regulatory frameworks.

In essence, "Heritage Without Borders" embodies the collective efforts of IPHA in building a global community of physiotherapists tied to the profession's history. Through these endeavors, the association aims to ensure that valuable lessons from the past contribute to shaping a dynamic and innovative future for physiotherapy on an international scale.

In doing so, it opens new perspectives by contributing to the advancement of practice through heritage and culture, paving the way for research and its application in education to reveal fresh insights for physiotherapy. This, in turn, addresses the evolving health needs of the community and beyond in everyday life.

Sonja Elez (Gimnazija Vukovar, Hrvatska)⁷¹

SCENARIJI POUČAVANJA – NOVE EDUKACIJSKE PRAKSE I NASTAVNE METODE UZ PRIMJENU DIGITALNIH ALATA I BAŠTINSKIH SADRŽAJA

Scenariji poučavanja su materijali u kojima su ponuđene inovativne i maštovite ideje o tome kako provesti nastavne aktivnosti suvremenim pedagoškim metodama uz primjenu odgovarajućih digitalnih sadržaja. U izlaganju će se kroz prizmu triju scenarija poučavanja i uporabe specifičnih digitalnih alata predstaviti mogućnosti korištenja europske književne i filmske baštine u nastavi filozofije.

---

⁷¹ Kontakt: sonja.jovanovac@gmail.com

Jasna Šulentić Begić (Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku, Sveučilište J. J. Strossmayera, Hrvatska)⁷²

MUSIC TEACHING AND EXTRACURRICULAR MUSIC ACTIVITIES SERVE AS A STARTING POINT FOR AESTHETIC EDUCATION AND CULTURAL HERITAGE PRESERVATION

Aesthetic education, as one of the fundamental areas of education, is realized through educational activities, i.e., education in classes, extracurricular activities, and out-of-school activities. Aesthetic education in music classes in general education schools takes place in the subjects of Musical culture and Musical art, i.e., in extracurricular musical activities. One should strive to observe, experience, value, and realize the beauty of class and extracurricular music making, that is, while listening to and getting to know music of different periods, styles, types, and genres. Every child has the potential to develop the ability to experience works of art because the development of an aesthetic sense is possible only in contact with high-quality works of art. The sense of beauty and harmony, i.e., aesthetics, is something that is not innate but acquired through learning. Aesthetic education means, at the same time, teaching how to appreciate cultural heritage and actively participate in its preservation.

---

⁷² Contact: jsulenticbegic@gmail.com

TEHNICAL SUPPORT (AUKOS):

Željko Jelčić

Larisa Miškić

Slađana Pupovac

Dražena Stanković

Antonio Šabić

Nikola Žužić

STUDENTS VOLONTEERS (AUKOS):

Babić Tea

Bučkalović Ivona

Đurišin Tea

Horvat Ana Marija

Marijanović Sara

Sabo Domagoj

Salai Rebeka

Sečak Antonio

Vida Ivana

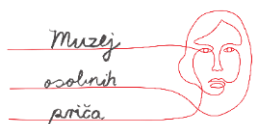
Zetaić Matilda

Žulj Karla

Suorganizatori | Co-organisers:

U suradnji s | In cooperation with:

Uz finacijsku podršku | With the financial support of:

Sponzori | Sponsors:

